

Anayasa Hukukunun Genel Esasları Türkiye'nin Anayasal Gelişmeleri

-1921-1924-1961 Anayasası

1982 Anayasasının Temel Özellikleri ve Nitelikleri

1. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasasının değiştirilemeyecek ilkelerinden değildir?

- A) Hukuk devleti ilkesi
- B) Sosyal devlet ilkesi
- C) Demokratik devlet ilkesi
- D) Atatürk milliyetçiliği ilkesi
- E) Kanun önünde eşitlik ilkesi

(2015-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: I. Devletin şekli

MADDE 1- Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

II. Cumhuriyetin nitelikleri

MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

III. Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti

MADDE 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.

Millî marşı "İstiklal Marşı"dır.

Başkenti Ankara'dır.

IV. Değiştirilemeyecek hükümler

MADDE 4- Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez. Buna göre kanun önünde eşitlik ilkesi bu kapsamda yer almaz. **Cevap E**

2. Bağımsız kuruluşlar ve kurumlar tarafından, egemenliklerini muhafaza etmek şartıyla, ortak ve sınırlı menfaatlerini sağlamak maksadıyla, bir antlaşma ile kurulan devlet topluluklarına ne ad verilir?

- A) Federal devlet
- B) Federasyon
- C) Üniter devlet
- D) Konfederasyon
- E) Birleşik devlet

(2014-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: "Konfederasyon birden fazla bağımsız devletin uluslararası hukukî kişiliklerini muhafaza etmek şartıyla belli bir amaçla, özellikle ortak savunmalarını sağlamak üzere kurdukları bir devlet topluluğu şeklindedir. Konfederasyon bir uluslararası antlaşmayla kurulur. Üye devletlerin ayrılma hakkı mevcuttur. Konfederasyonu teşkil eden devletler (konfedere devletler) gerek iç, gerek dış ilişkileri bakımından bağımsız birer devlet niteliğini korurlar. Konfederasyonun tüzel kişiliği yoktur. Konfederasyon, konfedere devletlerin üzerinde bir zorlama gücüne sahip değildir. Konfederasyonun tek organı "Diyet" ismi verilen bir meclistir. Bu mecliste konfedere devletlerin delegeleri vardır. **Cevap D**

3. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesi-
nin Kuruluşu ve Yargılama Usul-
leri Hakkında Kanuna göre bi-
reysel başvuru sırasında başvu-
ru evrakında herhangi bir eksik-
lik bulunması hâlinde hangi yön-
de karar verilir?

- A) Başvurunun reddine karar verilir
- B) Başvuru yetkili komisyona hava-
le edilir
- C) Başvuru genel kurul kararıyla
gündeme alınabilir
- D) Mahkeme yazı işleri tarafından
eksikliğin giderilmesi için on-
beşgünü geçmemek üzere bir
süre verilir
- E) Mahkeme yazı işleri müdürü ta-
rafından dosya işleminden kaldırılır

**(2014-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)**

Cevap: 6216 sayılı Anayasa Mahkeme-
sinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri
Hakkında Kanuna göre bireysel başvuru
sırasında başvuru evrakında herhangi
bir eksiklik bulunması mahkeme yazı
işleri tarafından eksikliğin giderilmesi için
başvurucu veya varsa vekiline onbeşgü-
nü geçmemek üzere bir süre verilir ve
geçerli bir mazereti olmaksızın bu süre-
de eksikliğin tamamlanmaması duru-
munda başvurunun reddine karar verile-
ceği bildirilir. **Cevap D**

4. Aşağıdakilerden hangisi ilk defa
1961 Anayasası tarafından geti-
rilmiş yeniliklerden biri değildir?

- A) Anayasa Mahkemesi
- B) Yüksek Hâkimler Kurulu
- C) Sosyal devlet ilkesi
- D) İnsan haklarına dayanan devlet
ilkesi
- E) Anayasa değişikliklerinin ancak
TBMM'nin üçte iki çoğunluğu ta-
rafından yapılabileceği

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

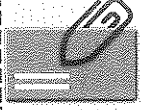
Cevap: 1961 Anayasası, Yargıtay, Da-
nıştay, Askerî Yargıtay, Uyuşmazlık
Mahkemesi gibi yüksek mahkemeleri tek
tek düzenlemiştir. 1961 Anayasasının
yargı alanında getirdiği en önemli yenilik
şüphesiz kanunların Anayasa uygunlu-
ğunu denetlemekle görevli bir Anayasa
Mahkemesini kurmasıdır. Sosyal hak ve
ödevler, ilk defa sistematik olarak 1961
Anayasasında düzenlenmiştir. Bu 1961
Anayasasının önemli bir yeniliğidir. Bu-
nun dışında Yüksek Hakimler Kurulu ku-
rulmuş ve insan haklarına dayanan dev-
let ilkesine 1961 Anayasasında yer ve-
rilmiştir. Anayasa değişikliklerinin TBMM'
de üçte iki çoğunlukla kabul edileceğine
ilişkin değişiklik 1961 Anayasasıyla geti-
rilen bir yenilik değildir. **Cevap E**

5. 1982 Anayasasına göre, Anayasanın başlangıç kısmıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Başlangıç kısmı, Anayasa metninden sayılmaz. Sadece, Anayasa maddeleri arasındaki bağlantıyı gösterir.
- B) Başlangıç metninin değiştirilmesi ve değiştirilmesinin teklif edilmesi yasaktır.
- C) Başlangıç metninin tümü, Anayasanın ikinci maddesinde öngörülen Cumhuriyetin niteliklerinden biridir.
- D) Başlangıç kısmı, Anayasa metnine dahil olmakla birlikte normatif bir yapıda olmadığı için Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan denetimde dikkate alınmaz.
- E) Başlangıç kısmı, Anayasa metnine dahildir ve Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan norm denetiminde dikkate alınmaktadır.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türk Anayasaları'nda "Başlangıç" kısmına ilk kez 1961 Anayasasında yer verilmiştir. 1982 Anayasasında 1961 Anayasasında yer alan Başlangıç kısmı iki katı uzunluğunda yer almıştır. 1982 Anayasasının 176. maddesinin 1. fıkrasına göre "Başlangıç kısmı Anayasa metnine dahildir". Buna göre 1982 Anayasasının başlangıç metni Anayasanın diğer maddeleri olduğu gibi aynı pozitif hukuki değere sahiptir. Bu nedenle Başlangıç kısmı, Anayasa metnine dahildir ve Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan norm denetiminde dikkate alınmaktadır. **Cevap E**

 1921 ve 1924 Anayasasında yer almayan Başlangıç bölümüne 1982 Anayasası yer vermiştir. Ancak unutulmamalıdır ki, Başlangıç hükümleri değiştirilebilir.

6. Aşağıdakilerden hangisi 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarının "Yürütme" ile ilgili ortak hükümlerinden biridir?

- A) Cumhurbaşkanı TBMM tarafından kendi üyeleri arasından seçilecektir.
- B) Cumhurbaşkanının bütün kararları Başbakan ve ilgili bakanca imzalanacaktır.
- C) Yürütme görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından kanunlara uygun olarak yerine getirilecektir.
- D) Başbakan Cumhurbaşkanınca TBMM üyeleri arasından atanacaktır.
- E) Bakanlar TBMM üyeleri arasından Başbakanca seçilecektir.

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

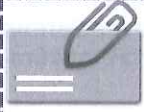
Cevap: 1924 Anayasasının 44. maddesi: Başvekil, Reisicumhûr canibinden ve Meclis âzâsı meyanından tâyin olunur.

1961 Anayasasının 102. maddesinin 2. fıkrası: Başbakan, Cumhurbaşkanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından atanır.

1982 Anayasasının 109. maddesinin 2. fıkrası: Başbakan, Cumhurbaşkanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından atanır. Yukarıda verildiği üzere 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarında yürütmeye ilgili olan ortak hüküm Başbakanın TBMM üyesi olanlar arasından seçilmesidir. **Cevap D**

1921 Anayasası milli egemenliğe ilk kez yer veren tek yumuşak Anayasadır. 1921 Anayasası güçler birliği ve meclis hükümeti sistemini benimsemiştir. 1921 Anayasasında "yargı" ve "temel haklar" düzenlenmemiştir.

Cumhuriyet hükümet şekli olarak ilk kez 1921 Anayasasının 1923 değişikliğiyle kabul edilmiştir. 1924-1961 ve 1982 Anayasalarının tamamında Cumhuriyet hükümet şekli olarak yer almıştır.

1924 Anayasasında 1937 yılında yapılan değişikliklerle laiklik, devletçilik, halkçılık, milliyetçilik ve inkılapçılık ilkeleri ilk kez Anayasaya girmiştir.

7. Aşağıdakilerden hangisi, 1982 Anayasasının militan (mücadelecî) demokrasi anlayışını benimsediğinin bir göstergesidir?

- A) Anayasanın, siyasal partileri demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurları olarak görmesi
- B) Anayasanın, 18 yaşını dolduran her Türk vatandaşının seçme ve halkoymasına katılma haklarına sahip olduğunu öngörmesi
- C) Anayasanın, bir anayasal kuruluş olarak Milli Güvenlik Kurulu-na yer vermesi
- D) Anayasanın, siyasal partiler için bazı yasaklar öngörmesi ve bu yasaklara uymayan partilerin Anayasa Mahkemesince kapatılacağını belirtmesi
- E) Anayasanın, vatandaşların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında TBMM'ye yazı ile başvuru hakkına sahip olduklarını belirtmesi

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Mücadelecî demokrasi anlayışı demokrasinin de kendini savunması gerektiğini ifade eder. Bu anlayış aynı zamanda hiçbir siyasi anlayışın ifade hürriyetinin demokrasinin ortadan kaldırılması için kullanılamayacağını belirtir. Mücadelecî demokrasi anlayışı 1982 Anayasasında yer almıştır. Özellikle siyasal partilere Anayasada getirilen çeşitli sınırlamalar bu anlayışın ürünüdür. Buna göre D seçeneğinde yer alan Anayasasının siyasal partiler için yasaklar öngörmesi ve siyasal partilerin kapatılacağını belirtmesi militan demokrasi örneğidir. 1982 Anayasasında yer alan aşağıdaki hükümler mücadelecî (militan) demokrasi anlayışının ürünüdür;

a) Siyasal partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk dev-

leti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez.

b) Bir siyasi partinin tüzüğü ve programının 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması halinde temelli kapatma kararı verilir. Bir siyasi parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır.

c) Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki hallerde temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebilir.

d) Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz. Bir siyasi partinin temelli kapatılmasına beyan veya faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dâhil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamazlar. Cevap D

Devletin Temel Nitelikleri Temel Hak ve Hürriyetler

8. Aşağıdaki hak ve ödevlerden hangisi için 1982 Anayasasında herhangi bir sınırlama sebebi öngörülmemiştir?

A) Haberleşme hürriyeti
B) Mülkiyet hakkı
C) Din ve vicdan hürriyeti
D) Çalışma ve sözleşme hürriyeti
E) Konut dokunulmazlığı

(2015-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasının 48. maddesinde düzenlenmiş olan Çalışma ve sözleşme özgürlüğünün sınırlandırılmasına ilişkin 1982 Anayasasında herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. *Cevap: E*

9. 1982 Anayasasına göre yerleşme hürriyetinin sınırlandırılması sebepleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Suç işlenmesini önlemek,
B) Sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak
C) Sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek
D) Kamu mallarını korumak
E) Genel ahlak

(2015-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak amacıyla sınırlandırılabilir (AY m.23). Genel ahlak bu sebepler arasında yer almamaktadır. *Cevap: E*

10. Aşağıdaki hak ve ödevlerden hangisi kişi hak ve ödevlerinden değildir?

A) Konut hakkı
B) Özel Hayatın Gizliliği
C) Haberleşme Hürriyeti
D) Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti
E) Din ve Vicdan Hürriyeti

(2014-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: Seçeneklerde yer alan konut hakkı kişi hak ve ödevleri arasında yer almaz. Konut hakkı 1982 Anayasasının sosyal hak ve ödevler kısmında düzenlenmiştir. *Cevap: A*

11. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdaki temel hak ve hürriyetlerden hangisinin sınırlama sebepleri arasında "millî güvenlik" gerekçesi yer almaz?

A) Hak arama hürriyeti
B) Dernek kurma hürriyeti
C) Konut dokunulmazlığı
D) Haberleşme hürriyeti
E) Sendika kurma hakkı

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Herkes, meşru vasıta ve yollarla faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir (AY. m.36). 1982 Anayasasına göre hak arama hürriyeti millî güvenlik gerekçesiyle sınırlandırılamaz. *Cevap: A*

12. 1982 Anayasası'na göre, grev hakkı ve lokavt ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Grev ve lokavtın, kanunla yasaklanması veya ertelenmesi mümkündür.
- B) Toplu iş sözleşmesi ile ilgili uyuşmazlığın her aşamasında, taraflar anlaşarak Yüksek Hakem Kuruluna başvurabilir.
- C) Greve katılmayan işçilerin, iş yerinde çalışmaları mümkündür.
- D) Yüksek Hakem Kurulunun kararları kesindir.
- E) Grev sırasında, greve katılan işçilerin kasıtlı veya kusurlu hareketleri sonucu grev uygulanan iş yerinde sebep oldukları maddi zararlardan sendika sorumludur.

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler. Bu hakkın kullanılmasının ve işverenin lokavta başvurmamasının usul ve şartları ile kapsam ve istisnaları kanunla düzenlenir. Grev hakkı ve lokavt iyi niyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve millî serveti tahrip edecek şekilde kullanılmaz. Grev ve lokavtın yasaklanabileceği veya ertelenebileceği haller ve işyerleri kanunla düzenlenir. Grev ve lokavtın yasaklandığı hallerde veya ertelendiği durumlarda erteleme sonunda, uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulunca çözülür. Uyuşmazlığın her safhasında taraflar da anlaşarak Yüksek Hakem Kuruluna başvurabilir. Yüksek Hakem Kurulunun kararları kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir. Siyasî amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, işi yavaşlatma, verim düşürme ve diğer direnişler yapılamaz. Greve katılmayanların iş yerinde çalışmaları, greve katılanlar tarafından hiçbir şekilde engellenemez. Buna göre E seçeneğindeki ifade hatalıdır.

Cevap E

13. 1982 Anayasası'na göre, siyasi partilerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Vatandaşlar, siyasi parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir.
- B) Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.
- C) Siyasi parti üyesi olabilmek için yirmi bir yaşını doldurmuş olmak gerekir.
- D) Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar, Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.
- E) Devlet, siyasi partilere yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Siyasi parti üyesi olabilmek için yirmi bir yaşını değil 18 yaşın doldurmuş olmak yeterlidir. Soruda verilen diğer öncüller doğrudur. Cevap C

14. Siyasi parti üyeliği ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi, 1982 Anayasası'nda yer almadığı hâlde 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda yer almaktadır?

- A) Parti üyesi olabilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak gerekir.
- B) Yükseköğretim elemanları siyasi partilere üye olabilir.
- C) Silahlı kuvvetler mensupları siyasi partilere üye olamazlar.
- D) Terör eylemlerinden mahkûm olanlar siyasi partilere üye olamazlar.
- E) Siyasi parti üyesi olabilmek için Türk vatandaşı olmak zorunludur.

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Terör eylemlerinden mahkûm olanların siyasi partilere üye olamayacağı 1982 Anayasasında yer almamaktadır. Ancak 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun 11 nci maddesine göre; "Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasi partilere üye olamazlar.

1. Kamu hizmetlerinden yasaklılar,
2. Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,
3. Taksirli suçlar hariç beş yıl ağır hapis veya beş yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,
4. Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

5. Terör eyleminden mahkûm olanlar, Siyasi partilere üye olamazlar ve üye kaydedilemezler." **Cevap: D**

15. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi siyasi partilere üye olamayacak kişiler arasında yer almaz?

- A) Hâkimler ve savcılar
- B) Sayıştay dâhil yüksek yargı organları mensupları
- C) Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri
- D) Silahlı kuvvetler mensupları
- E) Yükseköğretim öğrencileri

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasî partilere üye olamazlar (AY m.68/f.5). Yükseköğretim öğrencileri bu yasak kapsamında değildir. **Cevap: E**

16. "Aynı hukuksal veya özdeş durumda bulunanların aynı kurallara bağlı olması" ifadesi aşağıdaki ilkelerden hangisini tanımlamaktadır?

- A) Medeniyetçilik
- B) Halkçılık
- C) Dikey eşitlik
- D) Yargı bağımsızlığı
- E) Yatay eşitlik

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: "Aynı hukuksal veya özdeş durumda bulunanların aynı kurallara bağlı olması" yatay eşitlik olarak adlandırılmaktadır. Kanun önünde eşitlik aynı durumda olanlara aynı şekilde muamelede bulunulmasını (yatay eşitlik) gerektirdiği gibi farklı durumda olanlara farklı muamelede bulunulmayı da (dikey eşitlik) gerektirir. **Cevap E**

17. 1982 Anayasası'nın 68. maddesine göre, aşağıdakilerden hangisi siyasi parti kurabilmenin şartlarından biridir?

- A) Mahkemeden karar almak
- B) En az 35 yaşını doldurmak
- C) Önceden izin almak
- D) Türk vatandaşı olmak
- E) TBMM'den izin almak

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için onsekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir. Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler. 1982 Anayasası siyasi parti kurma hakkını sadece Türk vatandaşlarına vermiştir. **Cevap D**

18. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında çekirdek haklar olarak nitelendirilen hak ve hürriyetlerden biridir?

- A) Kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğü
- B) Basın hürriyeti
- C) Seyahat hürriyeti
- D) Çevre hakkı
- E) Süreli ve süresiz yayın hakkı

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir (AY m.15/f.1). Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında;

- a) Kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz,
- b) Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz,
- c) Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez,
- d) Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılmaz (AY m.15/f.2).

Dokunulması mutlak olarak yasak olan bu haklar "çekirdek alan" olarak adlandırılır. Buna göre A seçeneğinde yer alan kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğü çekirdek alanda yer alan haklar biridir. **Cevap A**

19. 1982 Anayasasına göre, suç ve cezalarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Hiç kimse, işlendiği zaman yürürlükte olan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.
- B) Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.
- C) Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılmaz.
- D) Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular delil olarak değerlendirilemez.
- E) Savaş ve çok yakın savaş tehdidi halleri ile terör suçları dışında ölüm cezası verilemez.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap:1982 Anayasasında suç ve cezalarla ilgili olarak aşağıdaki düzenlemeler yer almaktadır;

- 1) Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.
- 2) Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.
- 3) Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.
- 4) Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.
- 5) Ceza sorumluluğu şahsıdır.
- 6) Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.
- 7) Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez (AY m.38/f.9). E seçeneği bu sebeple yanlıştır.
- 8) İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir.

9) Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez. **Cevap E**

20. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasası tarafından belli bazı hak veya hürriyetlerin koruma kapsamını genişletmek üzere getirilen ek güvencelerden biri değildir?

- A) Dernekler, ancak hâkim kararıyla kapatılabilir.
- B) Süreli ve süresiz yayınlar mali teminat yatırma şartına bağlanamaz.
- C) Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.
- D) Basımevi kurmak, önceden izin alma şartına bağlanamaz.
- E) Vatandaşlıktan çıkarmayla ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasında bazı hak ve hürriyetlerin korunmasına yönelik ek güvenceler getirilmiştir. Bu ek güvencelere örnek olarak şunlar verilebilir;

- a) Dernekler, ancak hâkim kararıyla kapatılabilir.
- b) Süreli ve süresiz yayınlar mali teminat yatırma şartına bağlanamaz.
- c) Basımevi kurmak, önceden izin alma şartına bağlanamaz.
- d) Vatandaşlıktan çıkarmayla ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.
- e) Yakalama ve tutuklama tedbiri hakim kararıyla mümkündür.

f) Hakim kararı olmadıkça kimsenin üstü, özel eşyası aranamaz.

g) Hakim kararı olmadıkça haberleşme engellenemez. Soruda C seçeneğinde yer verilen özel hayat ve aile hayatının korunmasına dair sınırlama ek güvence olarak getirilen herhangi bir içeriğe sahip değildir. **Cevap C**

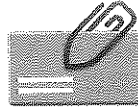
21. 1982 Anayasasına göre, bir siyasi partinin Anayasada sayılan yasaklara aykırı eylemlerinden ötürü kapatılabilmesi için, partinin, bu nitelikli fiillerin işlendiği bir "odak" haline gelmiş olması gerekmektedir.

Buna göre, bir siyasi partinin bu nitelikteki fiillerin odağı haline geldiğinin tespitinde aranan aşağıdaki ölçütlerden hangisi 1982 Anayasasında yer almaz?

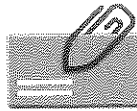
- A) Söz konusu fiillerin, parti üyeleri tarafından yoğun olarak işlenmesi ve bu durumun parti büyük kongresinde zımnen ve açıkça benimsenmesi
- B) Söz konusu fiillerin, parti üyeleri tarafından yoğun olarak işlenmesi ve bu durumun partinin merkez karar organlarınınca zımnen ve açıkça benimsenmesi
- C) Söz konusu fiillerin, ilgili partinin TBMM'deki grup genel kurulu tarafından kararlılık içinde işlenmesi
- D) Söz konusu fiillerin, ilgili partinin TBMM'deki grup yönetim kurulu tarafından kararlılık içinde işlenmesi
- E) Söz konusu fiillerin ilgili partinin seçim mitinglerinde toplanan kitleler tarafından yoğun olarak işlenmesi ve bu durumun, merkez karar organlarınınca açıkça veya zımnen benimsenmesi

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

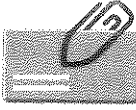
Cevap: Bir siyasî partinin Anayasanın 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak, onun bu nitelikteki fiillerin işlendiği bir odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde karar verilir. Bir siyasî parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır (AY m.69/f.6). Buna göre söz konusu fiillerin partinin seçim mitinglerinde toplanan kitleler tarafından yoğun olarak işlenmesi odak halini tanımlamamaktadır. **Cevap E**

Bir siyasi partinin kapatılabilmesi için Anayasanın 68. maddesinde yer alan eylemlerin odağı haline gelmiş olması gerekir. Odak haline gelme kavramı 2001 Anayasa değişikliğiyle tanımlanmıştır.

2010 Anayasa değişikliğine göre bir siyasi partinin gerek kapatılmasına gerekse Devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilmesi toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğunun kabulü ile mümkündür.

6545 sayılı Kanunla
(5.Yargı Paketi) Siyasi
Partiler Kanununda ya-
pılan değişikliğe göre :

"Anayasa Mahkemesince temelli kapa-
tılan veya siyasi parti sicilinde kayıtlı bu-
lunan siyasi partilerin isimleri, amblem-
leri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işa-
retleri "aynen veya iltibasa mahal vere-
cek şekilde" başka bir siyasi partice kul-
lanılmayacağı gibi, daha önce kurul-
muş Türk devletlerine ait topluma mal
olmuş bayrak, amblem ve flamalar da
siyasi partilerce kullanılmaz".

22. 2001 yılında yapılan Anayasa
değişikliğinden sonra, 1982 Ana-
yasasında yer alan temel hak ve
özgürlüklere ilişkin genel sınır-
lama rejimiyle ilgili aşağıdaki ifa-
delerden hangisi doğrudur?

- A) Laik Cumhuriyetin gereklerine aykırı olmama kriteri 2001 Ana-
yasa değişikliğiyle Türk anaya-
sa sistemine girmiştir.
- B) Ölçülülük ilkesi halen Anayasa-
da sınırlamanın bir ölçütü olarak
yer almamakta, ancak Anayasa
Mahkemesi kararlarında bu il-
keye yer verilmektedir.
- C) Anayasaya göre tüm temel hak
ve özgürlükler kanunla ve ka-
nun hükmünde karamelerle
sınırlandırılabilir.
- D) Hakkın özü kriteri Türk anaya-
saları arasında ilk kez 1982
Anayasasında yer alan bir kri-
terdir.
- E) Anayasa Mahkemesi, sınırla-
manın sınırlarına ilişkin öngörü-
len demokratik toplum düzeni
kavramını, 1982 Anayasası ile
kurulan demokratik toplum dü-
zeni olarak anlamaktadır.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Temel hak ve özgürlüklerin sı-
nırlanmasına ilişkin Anayasasının 13.
maddesi 2001 tarihinde değiştirilmiştir.
1982 Anayasasının 13. maddesine göre
"Temel hak ve hürriyetler, özlerine do-
kunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili
maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı
olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.
Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve
ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve
laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülü-
lük ilkesine aykırı olamaz". 1982 Anaya-
sasında 2001 tarihinde yapılan değişik-
liklerden ilk kez getirilen yenilikler şun-
lardır;

- a) Sınırlamanın temel hak ve hürriyetle-
rin özlerine dokunmaması
- b) Sınırlamanın laik Cumhuriyetin ge-
reklerine aykırı olamaması

¹ Bold ile yazılan ibare Kanun değişikliğiyle ek-
lenmiştir.

c) Sınırlamanın ölçülülük ilkesine aykırı olmaması. **Cevap A**

23. Aşağıdakilerden hangisi, temel hak ve özgürlüklerle ilgili olarak 1982 Anayasasında yer alan hükümlerden biri değildir?

- A) Herkes kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklere sahiptir.
- B) Temel hak ve özgürlükler kötüye kullanılamazlar.
- C) Hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalar öngördükleri amaç dışında kullanılamazlar.
- D) Her hak ve özgürlük Anayasada öngörülen genel sınırlandırma nedenleriyle sınırlandırılabilir.
- E) Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz.

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder (AY m.12). Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz (AY m.13/f.1). Anayasada 2001 yılında yapılan değişiklikle genel sınırlama nedenleri kaldırılmıştır. **Cevap D**

24. Kazanılmış haklara saygı ilkesi, aşağıdaki ilkelerden hangisinin bir gereğidir?

- A) Demokratik devlet ilkesi
- B) Hukuk devleti ilkesi
- C) Sosyal devlet ilkesi
- D) Kanunilik ilkesi
- E) Kanunların genelliği ilkesi

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Kazanılmış haklara saygı ilkesi hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir. Hukuk devleti ilkesinin zorunlu unsurları olarak şunlar sayılabilir;

- a) Temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınmış olması
- b) Kanunların Anayasaya uygunluğunun denetimi
- c) İdarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olması
- d) Suçların ve cezaların kanuniliği
- e) İdarenin sorumluluğu
- f) Mahkemelerin bağımsızlığı
- g) Hakimlik teminatı
- h) Hak arama hürriyetinin güvence altında olması
- ı) Kazanılmış haklara saygı. **Cevap B**

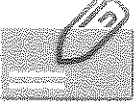
25. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi siyasal hak ve ödevlerden biridir?

- A) Kamu hizmetlerine girme hakkı
- B) Sendika kurma hakkı
- C) Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- D) Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- E) Basın hürriyeti

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Temel hak ve özgürlükler George Jellinek'in klasikleşen ayırımına göre üç gruba ayrılır; negatif statü hakları, pozitif statü hakları ve aktif statü hakları. Aktif statü hakları bireyin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklardır. Bu haklara siyasi haklar² ya da "katılma hakkı" denir. 1982 Anayasasının 66-74 maddeleri arasında düzenlenen haklar aktif statü hakları, siyasi hak ya da katılma haklarıdır. Aktif statü hakları şunlardır;

- 1) Türk vatandaşlığı
- 2) Seçme, seçilme ve siyasi faaliyetlerde bulunma hakkı
- 3) Siyasi parti kurma, partilere katılma hakkı
- 4) Kamu hizmetine girme hakkı
- 5) Mal bildirimi
- 6) Vatan hizmeti
- 7) Vergi ödevi
- 8) Dilekçe hakkı.

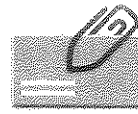
 2010 Anayasa değişikliğine göre "Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlandırılabilir".

26. 1982 Anayasasına göre, aşağıdakilerden hangisi ekonomik hak ve ödevler arasında sayılmamıştır?

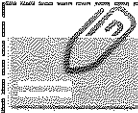
- A) Eğitim ve öğretim hakkı
- B) Miras hakkı
- C) Konut hakkı
- D) Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı
- E) Çalışma hakkı

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasının 41-65. maddeleri arasında düzenlenen haklara pozitif statü hakları ya da sosyal haklar denir. Seçeneklerde yer alan haklardan miras hakkı bu kısımda düzenlenmemiştir. **Cevap E**

2010 Anayasa değişikliği ile Anayasanın 74. maddesinin başlığı "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" şeklinde değiştirilmiştir. Anayasa Değişikliği ile "bilgi edinme" anayasal bir hak haline getirilmiş ve Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmuştur.

2010 Anayasa değişikliği ile AY m.20'de yapılan değişiklikle "Herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel verileri hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usûller kanunla belirlenir.

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIFLANDIRILMASI

NEGATİF STATÜ HAKLARI (Kişi Hak ve Ödevleri)	POZİTİF STATÜ HAKLARI (Sosyal Haklar)	AKTİF STATÜ HAKLARI (Siyasi Haklar)
Negatif statü hakları kişinin devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanın sınırını çizen hak ve hürriyetlerdir. Bu haklar devlet "karışma", "gölge etmeme" ödevi yükler. Bu haklar kişiyi devlete ve topluma karşı koruyan haklar olduğu için bu haklara "koruyucu haklar" da denir. 1982 Anayasasının 18-40 maddeleri arasında yer alan hak ve hürriyetler negatif statü hakları ya da koruyucu haklardır. Negatif statü hakları şunlardır; 1) Zorla çalıştırma yasağı 2) Kişi hürriyeti ve güvenliği 3) Özel hayatın gizliliği 4) Konut dokunulmazlığı 5) Haberleşme hürriyeti 6) Yerleşme ve seyahat hürriyeti 7) Din ve vicdan hürriyeti 8) Düşünce ve kanaat hürriyeti 9) Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti 10) Bilim ve sanat hürriyeti 11) Basın hürriyeti 12) Süreli ve süresiz yayın hakkı 13) Basın araçlarının korunması 14) Kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı 15) Düzeltme ve cevap hakkı 16) Toplantı hak ve hürriyetleri 17) Dernek kurma hürriyeti 18) Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı 19) Mülkiyet hakkı 20) Hak arama hürriyeti 21) Kanuni hakim güvencesi 22) Suç ve cezalara ilişkin esaslar 23) İspat hakkı	Pozitif statü hakları bireylere devletten olumlu bir davranış hizmet isteme imkânı sağlar. Bu haklara "isteme hakları" ya da "sosyal haklar" denir... 1982 Anayasasının 41-65 maddeleri arasında düzenlenen haklar pozitif statü hakları ya da sosyal haklardır. Pozitif statü hakları şunlardır; 1) Ailenin korunması 2) Eğitim öğretim hakkı ve ödevi 3) Toprak mülkiyeti 4) Kamulaştırma 5) Devletleştirme ve Özelleştirme 6) Çalışma ve sözleşme hürriyeti 7) Çalışma hakkı ve ödevi 8) Dinlenme hakkı 9) Sendika kurma hakkı 10) Toplu iş sözleşmesi yapma hakkı 11) Grev ve Lokavt hakkı 12) Konut hakkı 13) Sosyal güvenlik hakkı 14) Sanat ve sanatçının korunması	Aktif statü hakları bireyin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklardır. Bu haklara "katılma hakkı" da denir. 1982 Anayasasının 66-74 maddeleri arasında düzenlenen haklar aktif statü hakları, siyasi hak ya da katılma haklarıdır. Aktif statü hakları şunlardır; 1) Türk vatandaşlığı 2) Seçme, seçilme ve siyasi faaliyetlerde bulunma hakkı 3) Siyasi parti kurma, partilere katılma hakkı 4) Kamu hizmetine girme hakkı 5) Mal bildirim 6) Vatan hizmeti 7) Vergi ödevi 8) Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı.

27. Olağanüstü hallerde, temel hak ve özgürlükler için Anayasada öngörülmüş bulunan aşağıdaki güvencelerden hangisi kaldırılabilir?

- A) Dernekler önceden izin alınmaksızın kurulurlar.
- B) Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- C) Kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.
- D) Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.
- E) Suçluluğu mahkeme kararıyla saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir (AY m.15/f.1). Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında;

a) kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz;

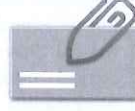
b) kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz;

c) suç ve cezalar geçmişe yürütülemez

d) suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz (AY m.15/f.2).

Dokunulması mutlak olarak yasak olan bu haklar "çekirdek alan" olarak adlandırılır. Olağanüstü hallerde (çekirdek alana girmediği için) kişiler zorla çalıştırılabilir, basın sansür edilebilir, konut dokunulmazlığına, yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sınırlamalar getirilebilir.

Buna göre dernek kurma hakkı çekirdek alana girmediği için izin usulüne bağlanabilir. **Cevap A**

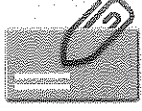
2010 Anayasa değişikliğiyle "Ailenin Korunması" şeklinde düzenlenen 41 nci madde "Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları" olarak değiştirilmiştir. 2010 Anayasa değişikliğiyle maddeye "Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır" fıkraları eklenmiştir.

28. 1982 Anayasası'na göre, seçim kanunları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra derhal yürürlüğe girerler ve ilk yapılacak seçimde uygulanır.
- B) Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdikten itibaren 1 yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmazlar.
- C) Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdikten itibaren 5 yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmazlar.
- D) Seçim kanunlarının uygulanabilirliğiyle ilgili özel bir düzenleme söz konusu değildir.
- E) Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra derhal yürürlüğe girerler, ancak ne zaman olursa olsun ilk yapılacak seçimde uygulanamazlar.

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdikten itibaren 1 yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmazlar (AY m.67/f.7). **Cevap B**

 Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağına ilişkin hüküm 2001 Anayasa değişikliğiyle kabul edilmiştir.

 1982 Anayasasında 1995 yılında yapılan değişiklikle tutukların oy kullanma yasağı kaldırılmıştır.

29. Aşağıdakilerden hangisi Anayasada siyasal partilerle ilgili olarak yer alan kurallardan biri değildir?

- A) Siyasal partiler önceden izin almaksızın kurulurlar.
- B) Siyasal parti üyesi olmak için 21 yaşını doldurmuş olmak gerekir.
- C) Yükseköğretim öncesi öğrenciler siyasal partilere üye olamazlar.
- D) Siyasal partiler ticari faaliyetlere giremezler.
- E) Yabancı devletlerden maddi yardım alan siyasal partiler temelli olarak kapatılırlar.

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir (AY m.67/f.1). Yirmi bir değil on sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir (AY m.67/f.3). Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askeri öğrenciler, takrirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde oy kullanılması ve oyların sayım ve dökümünde seçim emniyeti açısından alınması gerekli tedbirler Yüksek Seçim Kurulu tarafından tespit edilir ve görevli hakim in yerinde yönetim ve denetimi altında yapılır (AY m.67/f.5). Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir (AY m.67/f.6). Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz (AY m.67/f.6). Siyasi partiler ticari faaliyetlere giremezler.

Yabancı devletlerden maddi yardım alan siyasal partiler temelli olarak kapatılır.

Cevap: B

30. 1982 Anayasası'na göre, herhangi bir siyasal parti grubu aşağıdakilerden hangisini yapabilir?

- A) Meclis başkanlığı için aday göstermek
- B) Gensoru önergesi vermek
- C) Bir milletvekili hakkında yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapmak
- D) Bir kanunun şekil açısından Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak
- E) Bir bakan hakkındaki meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapmak

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

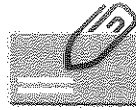
Cevap: Meclis başkanlığı için aday göstermek, bir milletvekili hakkında yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapmak, bir kanunun şekil açısından Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak ve bir bakan hakkındaki meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapmak Anayasa gereğince siyasal parti grupları için yasaklanmıştır. Buna karşılık siyasal parti grupları gensoru önergesi verebilir (AY m.99). **Cevap: B**

31. TBMM genel seçimlerinden önce aşağıdaki bakanlardan hangisi görevden çekilir?

- A) Ulaştırma Bakanı
- B) Maliye Bakanı
- C) Kültür Bakanı
- D) Milli Eğitim Bakanı
- E) Bayındırlık ve İskan Bakanı

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce, Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanları çekilir. Seçimin başlangıç tarihinden üç gün önce; seçim dönemi bitmeden seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde ise, bu karardan başlayarak beş gün içinde, bu bakanlıklara Türkiye Büyük Millet Meclisi içinden veya dışarıdan bağımsızlar Başbakanca atanır (AY m.114/f.1). **Cevap: A**

6545 sayılı Kanunla (5.Yargı Paketi) Siyasal Partiler Kanununda yapılan değişikliğe göre:

"Tüzüklerinde, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen veya ilgili siyasi parti tarafından doğrudan yazı ile başvurulur. Anayasa Mahkemesi başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde isim, amblem ve rumuzlarla ilgili olarak siyasi parti siciline kayıt önceliğine göre yapacağı incelemede bu Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırılık görürse, aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verir".

Yasama Fonksiyonu

Yasama İşlemleri

32. I. Herkes, kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.
- II. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu yasamanın işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.
- III. Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından açık oyla dört yıl için seçilir.

1982 Anayasasına göre Kamu denetçiliği ile ilgili olarak yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

(2015-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 2010 Anayasa değişikliğiyle hukukumuzda giren kamu denetçisine şikayette bulunma hakkı 1982 Anayasasının 74.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur. Görüldüğü üzere kamu denetçisi yasama ile ilgili

değil idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. Bu sebeple II. öncüldeki ifade hatalıdır. Aynı zamanda kamu denetçisi seçiminde açık oy değil gizli oy ilkesi geçerlidir. **Cevap E**

33. TBMM İçtüzüğüne göre tasarı veya tekliflerle kanun hükmünde kararnamelerin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç kaç gün içinde sonuçlandırılması gerekir?

- A) 15
B) 30
C) 45
D) 60
E) 90

(2014-Avukatlar İçin İdari Yargı)

Cevap: TBMM İçtüzüğüne göre tasarı veya tekliflerle kanun hükmünde kararnamelerin esas komisyonlara havale gününden itibaren kırkbeş gün içinde sonuçlandırılması gerekir (TBMM İçtüzüğü m.37). Cevap C

34. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisinin, TBMM tarafından kanun biçiminde onaylanması zorunludur?

- A) Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun üyelerini seçmek
- B) Kamu Başdenetçisini seçmek
- C) Bir milletvekilinin yasama dokunulmazlığını kaldırmak
- D) TBMM Başkanını seçmek
- E) Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Yasama işlemleri, yasama organının yasama görev ve yetkileriyle ilgili olarak belli bir hukuki sonuç doğurmaya yönelik olarak yaptığı irade açıklamalarıdır. TBMM Genel Kurulunun parlamento kararları dışında yaptığı işlemleri kanundur. Parlamento kararları, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanun dışındaki bütün işlemleridir. TBMM, yasama organının içyapısına ve çalışma düzenine ilişkin olan konuları, yasama organının yürütme organı ile olan ilişkileri ve yasama organının yargı organı ile olan ilişkileri parlamento kararı ile yapar. TBMM'nin "parlamento kararı" ile yapamayacağı bir işlemi "kanun" adı altında yapması da mümkün değildir. Zira Anayasa Mahkemesi, TBMM'nin bir işlemi nitelendirirken "kanun" veya "parlamento kararı" olarak nitelendirmesiyle kendini bağlı saymamaktadır. Yüksek mahkeme, TBMM'nin "parlamento kararı" adı altında yaptığı ancak "kanun" düzenlemesi niteliğindeki kararları denetime tabi tutmaktadır TBMM aşağıdaki işlemleri parlamento kararı ile yapar;

Cevap E

PARLAMENTO İŞLEMLERİ		
KANUN		PARLAMENTO KARARI
MADDİ KANUN	ŞEKLİ KANUN	
Maddi Kanun, kural işlem niteliğinde olup objektif ve genel hukuk kuralları ihdas eder.	Şekli Kanun, kural işlem niteliğinde olmayan sübjektif özel durumlar yaratan kanunlardır. Şekli kanunların tümü Anayasa mahkemesinin denetimine tabidir. 1) Bütçe ve kesin hesap kanunu 2) Para basılmasına karar verilmesi 3) Uluslararası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak 4) KHK onaylamak 5) Genel ve özel af ilan etmek	1) TBMM İçtüzüğü 2) Yasama dokunulmazlığının kaldırılması 3) Milletvekilliğinin düşmesi kararı 4) Meclisin seçimleri yenilemesi kararı 5) TBMM Başkanı ve Başkanlık Divanının seçilmesi kararı 6) Meclisin tatile girmesi kararı 7) Kapalı oturum yapılmasına ve bu oturumdaki görüşmelerin yapılmasına ilişkin kararları 8) Bir milletvekilinin altı ayı geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca verilecek görevi kabul etmesine ilişkin karar 9) Açık oylama kararı 10) Gizli oylama kararı 11) Komisyon seçilmesi kararı 12) Bakanlar Kurulunun görevine başlaması sırasında güvenoyu verilmesi 13) Başbakan ve bakanlar hakkında meclis soruşturması açılması ve yüce divana sevk kararının verilmesi 14) Cumhurbaşkanı'nın vatana ihanetten suçlandırılması 15) Gensorunun gündeme alınıp alınmaması kararı 16) Genel görüşme açılması kararı 17) Meclis araştırması kararı 18) Olağanüstü hal ilan kararının onaylanması kararı 19) Olağanüstü hal süresince her defasında dört ayı geçmemek üzere uzatılması kararı 20) Sıkıyönetim ilan kararının onaylanması kararı 21) Sıkıyönetim süresinin her defasında dört ayı geçmemek üzere uzatılması 22) Kalkınma planlarının onaylanması kararı 23) Savaş ilanı kararı 24) Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verilmesi kararı 25) Anayasa Mahkemesine üye seçmek 26) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerinin seçilmesi kararı. 27) Kamu Başdenetçisinin seçilmesi

35. Anayasa değişikliğine ilişkin bir kanun hakkında, şekil bakımından Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçeyle Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmıştır.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) İptal davası, Anayasa Mahkemesinde Genel Kurulca karara bağlanır.
- B) Anayasa Mahkemesinin iptal kararı verebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğu şarttır.
- C) Bu dava Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır.
- D) Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karar kesindir.
- E) Anayasa Mahkemesince yapılacak denetim, değişikliğin son oylamada öngörülen çoğunluk ile yapılıp yapılmadığı hususu ile sınırlıdır.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: İptal davası, Anayasa Mahkemesinde Genel Kurulca karara bağlanır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı verebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğu şarttır. Bu dava Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır. Zira şekil sebebiyle Anayasaya aykırılık iddiası öncelikle karara bağlanır. Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karar kesindir. Anayasa Mahkemesinin yapacağı denetim Anayasa değişikliklerinde teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülmeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları ile sınırlıdır. Bu sebeple E seçeneği hatalıdır. **Cevap E**

36. Aşağıdakilerden hangisinin TBMM tarafından çıkarılacak bir parlamento kararıyla değil, kanunla yapılması gerekir?

- A) Milletlerarası hukukun meşru saydığı hallerde savaş ilan etmek
- B) Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- C) Hakkında açılmış bir soruşturmada otürü, bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına karar vermek
- D) Kalkınma planlarını onaylamak
- E) Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı ülke silahlı kuvvetlerinin Türkiye'de bulunmasına izin vermek

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Yasama işlemi, yasama organının yasama görev ve yetkileriyle ilgili olarak belli bir hukuki sonuç doğurmaya yönelik olarak yaptığı irade açıklamalarıdır. TBMM Genel Kurulunun parlamento kararları dışında yaptığı işlemleri kanundur. Parlamento kararları, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanun dışındaki bütün işlemleridir. TBMM, yasama organının içyapısına ve çalışma düzenine ilişkin olan konuları, yasama organının yürütme organı ile olan ilişkileri ve yasama organının yargı organı ile olan ilişkileri parlamento kararı ile yapar. TBMM'nin "parlamento kararı" ile yapmayacağı bir işlemi "kanun" adı altında yapması da mümkün değildir. Zira Anayasa Mahkemesi, TBMM'nin bir işlemi nitelendirirken "kanun" veya "parlamento kararı" olarak nitelendirmesiyle kendini bağlı saymamaktadır. Yüksek mahkeme, TBMM'nin "parlamento kararı" adı altında yaptığı ancak "kanun" düzenlemesi niteliğindeki kararları denetime tabi tutmaktadır. 1982 Anayasasına göre milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak parlamento kararı ile değil ancak kanunla yapılabilir. **Cevap E**

37. 1982 Anayasasına göre, TBMM'nin aşağıdaki işlemlerinden hangisi bir "parlamento kararı" değildir?

- A) TBMM İçtüzüğünde değişiklik yapılması
- B) Bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması
- C) Cumhurbaşkanı'nın seçilmesi
- D) Bir bakanın Yüce Divan'a sevk edilmesi
- E) Bir milletlerarası antlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması kanunla gerçekleştirilir. Buna göre milletlerarası antlaşmaların uygun bulunması ancak kanun şeklinde yapılır. **Cevap E**

Yürütme Fonksiyonu Yürütme İşlemleri

38. Uluslararası antlaşmaların onaylanmasında yetkili makam hangisidir?

- A) TBMM
- B) Dışişleri Bakanlığı
- C) Bakanlar Kurulu
- D) Avrupa Birliği Bakanlığı
- E) Cumhurbaşkanlığı

(2015-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: Uluslararası antlaşmaların onaylanmasında yetkili makam Cumhurbaşkanlığı makamıdır.

39. I. Olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameler
II. Milli Güvenlik Kurulu
III. Olağanüstü hal ilanı

Yukarıda yer verilen kurumlardan hangisi 1982 Anayasasında yürütme başlığı altında düzenlenmemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

(2015-Avukatlar İçin İdari
Yargı Hakimlik)

Cevap: Seçeneklerde yer alan kurumlardan sadece I.öncüde yer alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameler yürütme başlığında düzenlenmemiştir. OHAL kanun hükmünde kararnameleri yasama başlığı altında düzenlenmiştir.

40. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi, hem olağan dönem hem de olağanüstü hâl ve sıkı yönetim dönemi kanun hükmünde kararnameleri için geçerlidir?

- A) İlan edildikten sonra TBMM'nin onayına sunulma
- B) Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olma
- C) Kanunlarda değişiklik yapabilme
- D) Uygulanma süresi bakımından sınırlı olma
- E) Yetki kanununa dayanma

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Olağan dönem kanun hükmünde kararnameler ile olağanüstü dönem kanun hükmünde kararnameler arasında birçok fark vardır. Öncelikle olağanüstü hal süresince, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, kanun hükmünde kararnameler çıkarılabilir. Bu kararnameler, Resmi Gazete'de yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Olağanüstü dönem kanun hükmünde kararnamelerin Meclisçe onaylanmasına ilişkin süre ve usul, içtüzükte belirlenir. TBMM içtüzüğünün 128. maddesinin 1. fıkrasında; "Anayasanın 121. ve 122. maddeleri gereğince çıkarılan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun hükmünde kararnameler, Anayasanın ve içtüzüğün kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesi için koyduğu kurallara göre ancak, komisyonlarda ve Genel Kurulda diğer kanun hükmünde kararnamelerle, kanun tasarısı ve tekliflerinden önce, ivedilikle en geç otuz gün içinde görüşülür ve karara bağlanır". Olağan dönem kanun hükmünde kararnameler Bakanlar Kurulunca çıkarılır. Olağan dönem kanun hükmünde kararnamelerin TBMM komisyonlarında ve Genel Kurulda "ön-

celikle ve ivedilikle” görüşülmesi Anayasada açıkça belirtilmiştir (AY m.91/f.8). Olağanüstü dönem kanun hükmünde kararname için Anayasada böyle bir koşul öngörülmemiştir. Öte yandan olağanüstü dönem kanun hükmünde kararname, olağan dönem kanun hükmünde kararnamelerden farklı olarak sadece olağanüstü hâlin veya sıkıyönetimin ilân edildiği yerle sınırlı olarak uygulanabilir. Ayrıca olağan dönem kanun hükmünde kararnameler için Anayasada yer alan konu sınırlaması, olağanüstü dönem kanun hükmünde kararnameler için geçerli değildir (AY m.91/f.1). Gerek sıkıyönetim gerekse olağanüstü hal Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından ilan edildiği gibi (AY m.119-120), olağanüstü hal süresince ve sıkıyönetim halinin gerekli kıldığı konularda çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılır (AY m.121/son fıkra-AY m.122/f.2). Şiddet olaylarının yaygınlaşması üzerine, Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu Millî Güvenlik Kurulunun görüşünü almak şartıyla olağanüstü hal ilan edebilir.

Olağanüstü hal ve sıkıyönetim dönemlerinde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler TBMM Genel Kurulu’nda, olağan dönem kanun hükmünde kararnameler, kanun tasarısı ve tekliflerinden öncelikle ve ivedilikle en geç 30 gün içerisinde görüşülür ve karara bağlanır (TBMM İçtüzüğü m.128/f.1). 1982 Anayasasında, olağan dönem kanun hükmünde kararnamelerin TBMM komisyonlarında ve Genel Kurulda “öncelikle ve ivedilikle” görüşülmesi açıkça belirtilmişken, olağanüstü dönem kanun hükmünde kararnameler için böyle bir koşul Anayasada öngörülmemiştir (AY m.91/f.8- AY m.121/son fıkra). **Cavap A**

Olağan Dönem Kanun Hükmünde Kararnameler	Olağanüstü Dönem Kanun Hükmünde Kararnameler
KHK çıkarma yetkisi Bakanlar Kuruluna aittir.	KHK çıkarma yetkisi Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna aittir.
KHK çıkarılması için yetki kanununa ihtiyaç vardır.	KHK çıkarılması için yetki kanununa ihtiyaç yoktur.
Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler düzenlenemez.	Anayasada yer alan yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler de düzenlenebilir.
Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir.	Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi değildir.
Yer bakımından sınırlandırılmamıştır. Bütün ülke genelinde uygulanır.	Sadece olağanüstü hal ve sıkıyönetim ilan edilen yerlerde uygulanır.
Belirli bir süreye bağlı değildir.	Sadece olağanüstü hal ve sıkıyönetim süresi boyunca çıkarılabilir.
Olağan dönem KHK’ların TBMM Komisyonlarında ve Genel Kurulda “öncelikle ve ivedilikle” görüşülmesi Anayasa’da açıkça belirtilmiştir.	Olağan dönem KHK’ların TBMM Komisyonlarında ve Genel Kurulda “öncelikle ve ivedilikle” görüşülmesi Anayasa’da açıkça belirtilmemiştir.

41. 1982 Anayasası'na göre, olağan dönem kanun hükmünde karar-nameleri ile ilgili aşağıdaki ifade-lerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün TBMM'ye sunulur.
- B) Yetki kanunları ve bunlara da-yanan kanun hükmünde karar-nameler, TBMM komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.
- C) TBMM'ye sunulan bir kanun hükmünde kararnamenin yürür-lüğe girebilmesi için Meclis tara-fından onaylanması gerekir.
- D) Kanun hükmünde kararname ile Bütçe Kanunu'nda değişiklik yapılamaz.
- E) Bakanlar Kurulunun görevi sona erse bile, belli bir süre içine ve-rilmiş olan kanun hükmünde ka-rarname çıkarma yetkisi sona ermez.

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Olağan dönem kanun hükmün-de kararnameler Resmi Gazete'de ya-yımlandıkları gün TBMM'ye sunulur. Ka-nun hükmünde kararname ile Bütçe Ka-nunu'nda değişiklik yapılamaz. Kanun hükmünde kararnameler Resmi Gazete-de yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

Cevap C

42. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasası'nda "Yürütme" başlığı altında düzenlenmemiştir?

- A) Devlet Denetleme Kurulu
- B) Kamu Denetçiliği Kurumu
- C) Diyanet İşleri Başkanlığı
- D) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yük-sek Kurumu
- E) Kamu kurumu niteliğindeki mes-lek kuruluşları

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasında Kamu De-netçiliği Kurumu yürütme başlığı altında düzenlenmemiştir. Kamu Denetçiliği Ku-rumu, 74 üncü maddede siyasi hak ve ödevler kısmında düzenlenmiştir. **Cevap B**

43. I. Olağanüstü hâl döneminde çı-karılan kanun hükmünde karar-name

II. Tüzük

III. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Yukarıdakilerden hangileri "İda-renin düzenleme yetkisi, tali nite-likte bir yetkidir." ifadesiyle bağ-daşmaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: İdarenin düzenleme yetkisi asli ve genel değildir. İdarenin düzenleme yetkisi talidir ve türevseldir (ikincildir). Buna karşılık Cumhurbaşkanlığı Karar-namesi ve Olağanüstü hâl döneminde çıkarılan kanun hükmünde kararnameler bu kuralın istisnasıdır. Zira bu hallerde idare doğrudan ilk elden düzenleme yet-kisi kullanmaktadır. **Cevap D**

44. Bir derneğin kamuya yararlı dernek sayılmasına aşağıdakilerden hangisi karar verir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) Başbakan
- C) Bakanlar Kurulu
- D) İlgili bakan
- E) Danıştay Birinci Dairesi

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Kamu yararına çalışan dernekler, ilgili bakanlıkların ve Maliye Bakanlığının görüşü üzerine, İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir. Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için, en az bir yıldan beri faaliyette bulunması ve derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere giriştiği faaliyetlerin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması şarttır (Dernekler Kanunu m.27). **Cevap C**

45. Aşağıdakilerden hangisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren yetki kanunları için Anayasa’da açıkça aranan niteliklerden biri değildir?

- A) Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını göstermelidir.
- B) Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin kapsamını göstermelidir.
- C) Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin ilkelere göstermelidir.
- D) Yetki kanunu, bu yetkinin kullanılma süresini ve anılan süre içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını göstermelidir.
- E) Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin hangi tarihte yürürlüğe gireceğini de açıkça göstermelidir.

(2008-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir (AY m.91/f.2). **Cevap E**

46. 1982 Anayasası'na göre, yürütme organının görevli olmasının yanında aynı zamanda yetkili hâle de gelmesine aşağıdaki işlemlerden hangisi neden olmuştur?

- A) Başbakanlıkça çıkarılan yönetmelikler
- B) Bakanlıklarca çıkarılan yönetmelikler
- C) Üniversitelerce çıkarılan yönetmelikler
- D) Bakanlar Kurulunun Danıştayın incelemesinden geçirerek çıkardığı ve Cumhurbaşkanının yayımladığı tüzükler
- E) Sıkıyönetim veya olağanüstü hâl sırasında Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun çıkarabileceği kanun hükmünde kararname

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları, personel atama işlemleri "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi" ile düzenlenir (AY m.107). Cumhurbaşkanlığı kararnamesi 1982 Anayasasıyla huku-kumuza giren bir yeniliktir³. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yürütme organının asli bir düzenleme yetkisine sahip olmaması ilkesinin istisnasıdır. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yasama yetkisinin genelliği ilkesinin bir istisnasını oluşturur. Bu kararname ile düzenlenecek olan konular yürütme organının mahfuz düzenleme alanını oluşturur. Öte yandan sıkıyönetim veya olağanüstü hâl sırasında Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun çıkarabileceği kanun hükmünde kararname yürütme organının 1982 Anayasasıyla sadece görevli değil aynı zamanda yetkili olduğunu da ortaya koymuştur.

Cevap E

47. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi aşağıdakilerden hangisiyle ilgili çıkartılabilir?

- A) Devlet Denetleme Kurulunun kuruluş ve işleyişi
- B) Cumhurbaşkanlığına vekâlet etmenin esasları
- C) Milli Güvenlik Kurulunun teşkilat ve çalışma esasları
- D) Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları
- E) Uluslararası antlaşmaların onayı ve yayımlanması

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları, personel atama işlemleri "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi" ile düzenlenir (AY m.107). Cumhurbaşkanlığı kararnamesi 1982 Anayasasıyla huku-kumuza giren bir yeniliktir⁴. Buna göre Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları düzenlenir. **Cevap D**

³ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, s.441

⁴ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, s.441

48. 1982 Anayasasına göre, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren kanunda aşağıdakilerden hangisinin gösterilmesi zorunlu değildir?

- A) Kararname ile yürürlükten kaldırılacak kanunlar
- B) Kararnamenin amacı
- C) Yetkinin kullanım süresi
- D) Kararnamenin kapsamı
- E) Yetki süresi içinde birden çok kararname çıkarılıp çıkarılamayacağı

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir (AY m.91/f.2). Kararnamenin yürürlükten kaldıracağı kanunları göstermesi gerekmez. Cevap A

TBMM'nin Kuruluşu ve Milletvekili Seçimi

49. Genel seçimlerin yapılmasına 10 aylık bir süre varken TBMM üyeliklerinde boşalma olmuş ve bir ilin Mecliste hiç üyesi kalmamıştır. Ancak boşalan üyeliklerin sayısı TBMM üye tam sayısının %5'ini bulmamıştır.

1982 Anayasası'na göre, bu durum ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) TBMM üye tam sayısının % 5 oranında üyeliğinin boşalması hâlinde ara seçime gidilebileceği için bu durumda ara seçim yapılamaz.
- B) Genel seçimlere 1 yıldan az bir zaman kaldığı için ara seçim yapılamaz.
- C) Boşalmayı takip eden 4 ay içinde ara seçim yapılması gerekir.
- D) Boşalmayı takip eden 90 günden sonraki ilk pazar günü ara seçim yapılır.
- E) Bu durumda ara seçim yapıp yapılmayacağına TBMM karar verir.

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu fıkra gereği yapılacak seçimlerde Anayasanın 127 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükümü uygulanmaz. Buna göre TBMM'de boşalan üyelik sayısı %5'i bulmasa dahi boşalmayı takip eden 90 günden sonraki ilk pazar günü ara seçim yapılır.

Cevap D

50. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi TBMM'nin seçim dönemini etkilemez? (Soru mevzuat değişikliği dikkate alınarak güncellenmiştir)

- A) TBMM'nin, seçimlerin yenilenmesine karar vermesi
- B) Cumhurbaşkanının, TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermesi
- C) Cumhurbaşkanının, TBMM'de yapılan dördüncü oylamada da seçilememesi
- D) TBMM seçimlerinin savaş sebebiyle geriye bırakılması
- E) TBMM'nin, baskın erken seçim kararı alması

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasına göre TBMM'nin seçim dönemini etkileyen haller şunlardır;

- a) TBMM'nin seçimlerin yenilenmesine karar vermesi (AY m.77).
- b) Cumhurbaşkanının, TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermesi (AY m.116)
- c) TBMM'nin seçim döneminin sona ermesi (AY m.77).
- d) TBMM seçimlerinin bir yıl süreyle geri bırakılması (AY m.78). C seçeneğinde yer alan ihtimal 2007 Anayasa değişikliğiyle birlikte ortadan kalkmıştır. Zira Cumhurbaşkanı artık TBMM tarafından değil Halk tarafından seçilmektedir. **Cevap C**

2010 Anayasa değişikliğine göre TBMM Başkanlık divanı için yapılacak seçimlerde "İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder".

51. 1982 Anayasası'na göre, yasama dokunulmazlığı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yasama dokunulmazlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kaldırılabilir.
- B) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâlinde, milletvekilleri yasama dokunulmazlığından faydalanamaz.
- C) Yalnızca milletvekillerine ilişkin bir koruma olduğu için, milletvekili olmayan bakanlar yasama dokunulmazlığından faydalanamaz.
- D) Milletvekillerini sadece ceza kovuşturmasına karşı korur.
- E) Yasama dokunulmazlığı, kural olarak milletvekilliğinin devamı boyunca sürer.

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

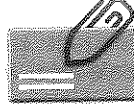
Cevap: Yasama dokunulmazlığı (nispi dokunulmazlık-geçici dokunulmazlık) milletvekilleri hakkında suç işlediklerinden bahisle Meclisin kararı olmadan cezai takibata uğramayacağı anlamına gelir (AY m.83/f.2). Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili sorguya çekilemez, tutuklanamaz fakat hakkında dava açılabilir⁵. Yasama sorumsuzluğu mutlak olmasına karşın, yasama dokunulmazlığı mutlak değildir⁶. Yasama dokunulmazlığının iki istisna bulunmaktadır.

- 1) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali
- 2) Anayasanın 14.maddesi.

Yasama dokunulmazlığı nispi niteliktedir. Yasama dokunulmazlığı milletvekilini sadece ceza kovuşturmalarına karşı ko-

rum, hukuk davalarına karşı korumaz⁷. 1982 Anayasasında açıkça milletvekili olmayan Bakanların yasama dokunulmazlığından yararlanacağı yer almaktadır (AY m.112/son fıkra). Bu sebeple C seçeneğindeki ifade hatalıdır. Yasama dokunulmazlığı da kamu düzenindendir⁸. Yargı organları milletvekillerinin talebi olmasa bile yasama sorumsuzluğunu ve dokunulmazlığını resen dikkate almak zorundadır. Dokunulmazlığı kaldırılan milletvekili yeniden milletvekili seçildiği takdirde dokunulmazlığı tekrar kazanır.

Cevap C

2016 yılında kabul edilen Anayasa değişikliğine göre Geçici 20.maddenin Türkiye

Büyük Millet Meclisinde kabul edildiği tarihte (20.05.2016); soruşturmaya veya soruşturma ya da kovuşturma izni vermeye yetkili mercilerden, Cumhuriyet başsavcılıklarından ve mahkemelerden; Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon Başkanlığına intikal etmiş yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyaları bulunan milletvekilleri hakkında, bu dosyalar bakımından, Anayasanın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmü uygulanmaz. Buna göre seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, tutuklanabilir, sorguya çekilebilir ve yargılanabilir.

⁵ CENTEL/ZAFER, s.62

⁶ ÖZBUDUN, s.279

⁷ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, s.285

⁸ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, s.286

52. Kasten yaralama suçlaması ile yasama dokunulmazlığı kaldırılan bir milletvekili, hakkında yapılan yargılama sonucunda 6 ay hapis cezasına çarptırılmıştır.

1982 Anayasası'na göre, bu durum ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Milletvekilinin milletvekilliği, kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle düşer.
- B) Yasama dokunulmazlığının kaldırılması kararına karşı, ilgili milletvekilinin başvurabileceği hukuki bir yol yoktur.
- C) Milletvekili hakkında verilen ceza hükmünün yerine getirilmesi için, üyelik sıfatının sona ermesi beklenir.
- D) Yasama dokunulmazlığı kaldırıldığı için hakkındaki diğer suçlamalardan dolayı tutuklanması mümkündür.
- E) Yasama dokunulmazlığı kaldırıldığı için milletvekili hakkındaki ceza hükmü derhâl yerine getirilir.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam, durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, seçimden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır; üyelik süresince zamaşımı işlemez. Kasten işlenmiş bu suçla ilgili olarak Milletvekili hakkında verilen ceza hükmünün yerine getirilmesi için, üyelik sıfatının sona ermesi beklenir. **Cevap C**

53. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi TBMM üyeliğinin sona ermesi hâllerinden biridir?

- A) Başbakan seçilmek
- B) TBMM Başkanı seçilmek
- C) Siyasi parti başkanlığının sona ermesi
- D) TBMM Başkanvekili seçilmek
- E) Cumhurbaşkanı seçilmek

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer (AY m.101/son fıkra). **Cevap E**

54. I. Milletvekili nispi dokunulmazlığının süresi yasama sorumsuzluğunun aksine, milletvekilinin görev süresi ile sınırlıdır.
- II. Nispi dokunulmazlık kapsamı açısından mutlak bir koruma sağlar bu anlamda dokunulmazlık, ceza ve hukuk davaları ile tüm idari soruşturmaları önler.
- III. Nispi dokunulmazlığın kaldırılması, milletvekilliği sıfatının kaybı sonucunu doğurmaz.
- IV. Nispi dokunulmazlıkla ilgili yapılan oylamalarda milletvekilleri, parti grupları tarafından alınan kararlarla bağlıdır.
- V. Nispi dokunulmazlığı kaldırılan bir milletvekili, Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak bu kararın iptalini isteyebilir.

Yasama dokunulmazlığıyla ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) I, II ve IV
- B) I, III ve IV
- C) I, III ve V
- D) II, III ve V
- E) II, IV ve V

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasında hem yasama dokunulmazlığı hem de yasama sorumsuzluğu aynı maddede düzenlenmiştir (AY m.83). Yasama dokunulmazlığı (nispi dokunulmazlık-geçici dokunulmazlık) milletvekilleri hakkında suç işlediklerinden bahisle Meclisin kararı olmadan cezai takibata uğramayacağı anlamına gelir (AY m.83/f.2). Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili sorguya çekilemez, tutuklanamaz fakat hakkında dava açılabilir⁹. Yasama sorumsuzluğu mutlak olmasına karşın, yasama dokunulmazlığı mutlak değildir¹⁰. Yasama dokunulmazlığının iki istisnası bulunmaktadır. 1) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali 2) Anayasanın 14.maddesi. Yasama dokunulmazlığı nispi niteliktedir. Yasama dokunulmazlığı milletvekilini sadece ceza kovuşturmalarına karşı korur, hukuk davalarına karşı korumaz¹¹. 1982 Anayasasında açıkça milletvekili olmayan Bakanların yasama dokunulmazlığından yararlanacağı yer almaktadır (AY m.112/son fıkra). Yasama dokunulmazlığı da kamu düzenindendir¹². Yargı organları milletvekillerinin talebi olmasa bile yasama sorumsuzluğunu ve dokunulmazlığını resen dikkate almak zorundadır. Dokunulmazlığı kaldırılan milletvekili yeniden milletvekili seçildiği takdirde dokunulmazlığı tekrar kazanır. Yasama dokunulmazlığı, seçimlerden önce veya sonra hakkında milletvekilliğinin düşmesine neden olmayan bir ceza mahkûmiyeti kararı verilmiş olan bir milletvekili hakkındaki hükmün infazının, milletvekilliği görevinin sona erdiği tarihe kadar ertelenmesi sonucunu doğurur. Yasama dokunulmazlığının kaldırılması milletvekilliğini düşüren bir neden değildir¹³.

Cevap C

⁹ CENTEL Nur/ZAFER Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul-2007, s.62

¹⁰ ÖZBUDUN, s.279

¹¹ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku, s.285

¹² GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku, s.286

¹³ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku, s.284

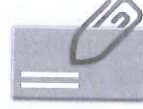
Yasama Sorumsuzluğu	Yasama Dokunulmazlığı
Yasama sorumsuzluğu mutlak niteliktedir.	Yasama dokunulmazlığı nispi niteliktedir.
Yasama sorumsuzluğu milletvekilini hem ceza kovuşturmalarına karşı korur, hem de hukuk davalarına karşı korur.	Yasama dokunulmazlığı milletvekilini sadece ceza kovuşturmalarına karşı korur, hukuk davalarına karşı korumaz.
Yasama sorumsuzluğu süreklidir.	Yasama dokunulmazlığı geçicidir.
Yasama sorumsuzluğu kaldırılamaz.	Yasama dokunulmazlığı kaldırılabilir.
Yasama sorumsuzluğunun istisnası yoktur	Yasama dokunulmazlığının istisnası vardır.

55. 1982 Anayasasında aşağıda yapılan hangi değişiklikle TBMM seçimlerinin otomatik olarak yenilenmesi kaldırılmıştır? (Soru güncellenmiştir)

- A) Bakanlar Kurulunun güvenoyu alamaması
- B) Bakanlar Kurulu hakkında verilen gensoru önergesinin kabul edilmesi
- C) Bütçe Kanununun reddedilmesi
- D) Başbakanın Yüce Divana sevk edilmesine karar verilmesi
- E) Cumhurbaşkanı'nın seçim usulü

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasının 102. maddesinin ilk şeklinde Cumhurbaşkanı'nın TBMM tarafından seçilmesi ve dördüncü turda Cumhurbaşkanı seçilmediği takdirde ise TBMM seçimlerinin otomatik olarak yenilenmesi öngörülmüyordu. Ancak 5678 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunuyla Cumhurbaşkanı'nın TBMM tarafından değil halk tarafından seçilmesi usulü benimsendiğinden artık TBMM seçimlerinin otomatik olarak yenilenmesi şeklinde herhangi bir durum kalmamıştır. **Cevap E**

2010 Anayasa değişikliğiyle partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olan milletvekillerinin milletvekilliğinin düşürülmesi kaldırılmıştır. (AY m. 84/son)

56. 1982 Anayasasına göre, milletvekilliğinin düşmesi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Meclis çalışmalarına bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmayan bir milletvekilinin milletvekilliği kendiliğinden sona erer.
- B) İstifa eden milletvekilinin milletvekilliği, istifanın TBMM üye tamsayısının en az salt çoğunluğu ile kabul edildiğinde sona erer.
- C) Milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görev veya hizmeti kabul eden milletvekilinin milletvekilliği, bu durumun Meclis Başkanlığınca TBMM Genel Kurulunun bilgisine sunulduğu anda sona erer.
- D) Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan bir siyasal partiye mensup milletvekilinin milletvekilliği, Anayasa Mahkemesinin kapatma kararının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte kendiliğinden sona erer.
- E) Kısıtlanan milletvekilinin milletvekilliği, kısıtlanmaya ilişkin kesin mahkeme kararının Meclis Başkanlığınca TBMM Genel Kuruluna bildirilmesiyle sona erer.

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasına göre milletvekilliğinin düşme nedenleri aşağıda tabloda gösterilmiştir. Kısıtlanan milletvekilinin milletvekilliği, kısıtlanmaya ilişkin kesin mahkeme kararının Meclis Başkanlığınca TBMM Genel Kuruluna bildirilmesiyle sona erer. **Cevap E**

Milletvekilliğin Düşme Nedenleri	
İstifa	İstifa eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi, istifanın geçerli olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca tespit edildikten sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca kararlaştırılır. Anayasa bu hususta özel bir karar yeter sayısı aramadığından Anayasanın 96. maddesi uyarınca 139'dan az olmamak şartıyla toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kararıyla istifa eden milletvekilinin milletvekilliği düşer. Bu oylama açık yapılır.
Kesin hüküm giyme	Milletvekilliğinin kesin hüküm giyme halinde düşmesi, bu husustaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle olur. Bu hususta ayrıca oylama yapılmaz. Kesin hükümden anlaşılmaması gereken milletvekili seçilmeye engel olacak bir suçtan dolayı kesin hüküm giymez.
Kısıtlama kararı	Milletvekilliğinin kısıtlanma nedeniyle düşmesi, bu husustaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle olur. Bu hususta ayrıca oylama yapılmaz.
Milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme	Bu hususta özel bir karar yeter sayısı aranmadığından Milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi için Anayasanın 96. maddesi uyarınca 139'dan az olmamak şartıyla toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kararı gerekir.
Devamsızlık	Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir. Anayasa bu hususta özel bir karar yeter sayısı aramaktadır. Buna göre üye tamsayısının salt çoğunluğunun (en az 276) kararı gerekir. Oylama açık yapılır. ¹⁴
Cumhurbaşkanı seçilme	Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer. Bu halde sona erme Anayasa gereği kendiliğinden olur ¹⁵ . Milletvekilinin parti değiştirmesi veya bir başka partiye girmesi veya seçim hükümetleri hariç Bakanlar Kurulunda görev alması milletvekilliğinin düşmesi nedenleri arasından çıkarılmıştır. Yasama dokunulmazlığının TBMM Genel Kurulu tarafından kaldırılması milletvekilliğinin düşmesi nedeni değildir.

¹⁴ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, s.273

¹⁵ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, s.273

TBMM'nin İç Yapısı ve Çalışma Düzeni

57. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanında hangisi yer almaz?

- A) Meclis Başkanı
- B) Başkanvekilleri
- C) Kâtip Üyeler
- D) İdare Amirleri
- E) Siyasi parti meclis grup başkanvekilleri

(2014-Avukatlar İçin İdari Yargı)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanı, Meclis üyeleri arasından seçilen Meclis Başkanı, Başkanvekilleri, Kâtip Üyeler ve İdare Amirlerinden oluşur. Başkanlık Divanı, Meclisteki siyasî parti gruplarının üye sayısı oranında Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur. Siyasî parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler.

Cevap E

58. 1982 Anayasasına göre TBMM'nin toplantı ve karar yeter sayısına ilişkin olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır.
- B) Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir
- C) Bakanlar Kurulu üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin katılmadıkları oturumlarında, kendileri yerine oy kullanmak üzere bir bakana yetki verebilirler
- D) Bir bakan kendi oyu ile birlikte en çok iki oy kullanabilir.
- E) Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantı yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinden az olamaz.

(2014-Avukatlar İçin İdari Yargı)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz. Buna göre E seçeneğindeki ifade hatalıdır. Bakanlar Kurulu üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin katılmadıkları oturumlarında, kendileri yerine oy kullanmak üzere bir bakana yetki verebilirler. Ancak bir bakan kendi oyu ile birlikte en çok iki oy kullanabilir. Cevap E

59. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisinin gizli oy ile oylanması zorunlu değildir?

- A) Kamu Başdenetçisinin seçilmesi
- B) TBMM seçimlerinin geriye bırakılmasına karar verilmesi
- C) Anayasa Mahkemesine üye seçilmesi
- D) Bir bakanın Yüce Divana sevk edilmesi kararı
- E) TBMM Başkanının seçilmesi kararı

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: TBMM seçimlerinin geriye bırakılması gizli oylama gerçekleştirilecek işler arasında yer almaz. **Cevap B**

TBMM OYLAMA USULLERİ	
AÇIK OYLAMA	GİZLİ OYLAMA
1) Af niteliği taşıyan önerge ve işler	1) Anayasa değişikliklerinin maddelerinin ve tümünün kabul edilmesi
2) Seçimlerin yenilenmesi	2) TBMM Başkanının seçimi
3) Göreve başlarken Bakanlar Kurulu hakkında güven oylaması	3) Meclis soruşturması açılıp açılmayacağı (2001 Anayasa değişikliği)
4) Güven istemlerinin görüşülmesi	4) Yüce Divana sevk kararı (2001 Anayasa değişikliği)
5) Bütçe ve kesin hesabın kabulü	5) Üyelikle bağdaşmayan bir görevde ısrar nedeniyle milletvekilliğin düşürülmesi
6) Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması	6) Anayasa Mahkemesine üye seçmek (2010 Anayasa değişikliği)
	7) Kamu Başdenetçisi seçmek (2010 Anayasa değişikliği)
	8) Sayıştay Başkanını seçmek
	9) TBMM İhtisas Komisyon Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibinin seçimi

60. 1982 Anayasası'na göre, Meclis Başkanlık Divanı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Meclis Başkanı, dört yıllık bir süre için seçilir.
- B) Başkanlık Divanı için bir yasama döneminde iki defa seçim yapılır.
- C) Siyasi parti grupları Meclis Başkanlığı için aday gösteremez.
- D) Meclis Başkanı, Meclis üyeleri içinden seçilir.
- E) Meclisteki siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanı, Meclis üyeleri arasından seçilen Meclis Başkanı, Başkanvekilleri, Kâtip Üyeler ve İdare Amirlerinden oluşur. Başkanlık Divanı, Meclisteki siyasî parti gruplarının üye sayısı oranında Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur. Siyasî parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder. Buna göre A seçeneğindeki ifade hatalıdır. Başkan seçimi gizli oyla yapılır. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur. Başkan seçimi, aday gösterme süresinin bitiminden itibaren, beş gün içinde tamamlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasî partinin veya parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine; gö-

revlerinin gereği olan haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar; Başkan ve oturumu yöneten Başkanvekili oy kullanamazlar. **Cevap A**

- 61. I. Anayasa Mahkemesine üye seçme kararı
- II. TBMM seçimlerinin geriye bırakılması kararı
- III. Erken seçim kararı
- IV. Bir bakan hakkında meclis soruşturması açılması kararı
- V. TBMM Başkanının seçilmesi kararı

1982 Anayasası'na göre, yukarıdaki kararlardan hangilerinin alınmasında nitelikli çoğunluk aranmamaktadır?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) I, III ve V
- D) II, III ve IV
- E) II, IV ve V

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz (AY m.96/f.1). O halde karar yeter sayısı en az 139'dur. Ancak Anayasa bazı kanunların kabulünde ve parlamento kararı alınmasında özel yeter sayısı aranmaktadır. Buna göre özel yeter sayısı aranan durumlar aşağıda tabloda gösterilmiştir. II, III ve IV seçeneklerindeki durumlar nitelikli çoğunluk aranmayan işlemlerdir.

Cevap D

NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK GEREKTİREN TBMM İŞLEMLERİ	
TBMM İŞLEMİ	ARANAN ÇOĞUNLUK
Anayasa değişiklikleri (AY m.175)	TBMM üye tamsayısının beşte üçü ya da üçte ikisi
Genel ve Özel Af İlanı (AY m.87)	TBMM üye tamsayısının beşte üçü
TBMM Başkanının seçilmesi (AY m.94)-	TBMM üye tamsayısının üçte ikisi ya da üye tam sayısının salt çoğunluğu (Dördüncü oylama hariç)
Gensoru neticesinde yapılan güven oylaması (AY m.99)-	TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu
Görev sırasında yapılan güven oyu (AY m.111)	TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu
Yüce Divana sevk (AY m.111)	TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu
Cumhurbaşkanının vatana ihanetten suçlandırılması (AY m.105)	TBMM üye tamsayısının dörtte üçü
Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içinde toplam 5 birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşürülmesine karar verilmesi (AY m.84/f.4)	TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu
Kamu Başdenetçisinin seçimi (2010 Anayasa değişikliği)	İlk iki oylamada üye tamsayısının 2/3'ü, üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu
Anayasa Mahkemesine üye seçmek (2010 Anayasa değişikliği)	İlk oylamada üye tamsayısının 2/3'ü, ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu

62. TBMM İçtüzüğü ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Meclisin kendi içtüzüğünü yapması parlamentonun yönetsel bağımsızlığı ilkesinin bir göstergesidir.
- B) TBMM içtüzüğü, hukuki niteliği itibarıyla bir parlamento kararıdır.
- C) Şekil ve esas bakımından Anayasa'ya uygunluğu Anayasa Mahkemesince denetlenir.
- D) TBMM içtüzüğü ile Meclis çalışmalarını düzenlenebilir.
- E) TBMM içtüzüğünün Anayasa'ya aykırılığı somut norm denetimi yoluyla iddia edilebilir.

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Meclisin kendi içtüzüğünü yapması parlamentonun yönetsel bağımsızlığı ilkesinin bir göstergesidir. TBMM içtüzüğü, hukuki niteliği itibarıyla bir parlamento kararıdır. TBMM içtüzüğünün şekil ve esas bakımından Anayasa'ya uygunluğu Anayasa Mahkemesince denetlenir. TBMM içtüzüğü ile Meclis çalışmalarını düzenlenebilir. **Cevap E**

- 63. TBMM, 190 milletvekili ile yaptığı toplantıda 2547 sayılı Kanun'un 5. Maddesi'nin Değiştirilmesine ilişkin Kanun Tasarısı'nı görüşür ve yapılan oylama sonucunda 135 evet ve 55 hayır oyu kullanılır.**

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Yapılan oylama sonucunda karar yeter sayısı sağlanamamıştır.
- B) Yapılan toplantıda, toplantı yeter sayısı sağlanamamıştır.
- C) Yapılan toplantıda hiçbir karar alınamaz.
- D) Yapılan toplantıda hiçbir kanun tasarısı ve teklifi görüşülemez.
- E) Yapılan toplantıda, 2547 sayılı Kanun'da Değişiklik Öngören Kanun Tasarısı görüşülemez.

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Soruya göre TBMM'nin, 190 milletvekili ile yaptığı toplantıda 2547 sayılı Kanun'un 5. Maddesi'nin Değiştirilmesine ilişkin Kanun Tasarısı'nı görüşülmüş ve yapılan oylama sonucunda 135 evet ve 55 hayır oyu kullanılmıştır. 1982 Anayasasının 96.maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başka bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz. Buna göre TBMM'nin toplantı yeter sayısı 184'den, karar yeter sayısı ise hiçbir şekilde üye tam sayısı olan 550'nin dörtte birinin bir fazlasından (yani 139'dan) az olamaz. Bu nedenle yapılan oylama sonucunda karar yeter sayısı sağlanamamıştır. **Cevap A**

% 10 ülke barajlı D'Hont sisteminin uygulandığı 1997 seçimlerinde, 3 milletvekili çıkaran K ili seçim çevresinde kullanılan geçerli oyların siyasi partilere göre dağılımı şöyledir:

A partisi : 45.000
B partisi : 60.000
C partisi : 90.000
D partisi : 15.000

64. C partisinin % 10 ülke barajını aşmamış olması hâlinde, milletvekillerinin siyasi partilere göre dağılımı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) A partisi 1, C partisi 2 milletvekili çıkarır.
- B) A partisi 1, B partisi 2 milletvekili çıkarır.
- C) A partisi 1, B partisi 1, D partisi 1 milletvekili çıkarır.
- D) C partisi 3 milletvekili çıkarır.
- E) B partisi 3 milletvekili çıkarır.

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 10 Haziran 1983 tarih ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu nispi temsil sistemini benimsemiştir (m.2). Nispi temsil sistemi içinde de d'Hondt sülünü kabul etmiştir. Belçikalı hukukçu ve matematikçi Victor D'Hondt tarafından 1878'de tasarlanmış bir seçim sistemi olan bu sistemde Kanunun 34'üncü maddesine göre, seçime katılmış siyasî partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasî partilerin oy sayıları önce bire, sonra ikiye, sonra üçe....o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur.

Buna göre C partisinin ülke barajını geçmemesi hâlinde, A partisi 1, B partisi 2 milletvekili çıkarır. Tabloda yer alan en büyük rakamı büyükten küçüğe sıralayıp 3'e bölersek

Partiler	1'e bölünme	2'ye bölünme	3'e bölünme
A	45.000	22.500	15.000
B	60.000	30.000	20.000
C	90.000	45.000	30.000
D	15.000	7.500	5.00

Cevap B

65. 1982 Anayasasına göre, TBMM, kural olarak üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, bazı durumlarda bu sayı yeterli görülmeyp daha nitelikli bir çoğunluk aranmaktadır. Anayasada sayılan,

- I. Anayasa değişikliği önerisini kabul etmek
- II. Erken seçim kararı almak
- III. Bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına karar vermek
- IV. Bir bakan veya Başbakanın Yüce Divana sevkine karar vermek
- V. Cumhurbaşkanının geri gönderdiği bir kanunu aynen kabul etmek
- VI. Genel ve özel af ilanına karar vermek

durumların hangilerinde nitelikli çoğunluk aranır?

- A) I, II ve III
- B) I, IV ve VI
- C) II, III ve V
- D) III, IV ve V
- E) IV, V ve VI

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz (AY m.96/f.1). O halde karar yeter sayısı en az 139'dur. Ancak Anayasa bazı kanunların kabulünde ve parlamento kararı alınmasında özel yeter sayısı aranmaktadır. Buna göre özel yeter sayısı aranan durumlar şunlardır;

1. Anayasa değişiklikleri (AY m.175)- Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının beşte üçü ya da üçte ikisi

2. Genel ve Özel Af İlanı (AY m.87)- Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının beşte üçü

3. TBMM Başkanının seçilmesi (AY m.94)-Aranan çoğunluk- TBMM üye tamsayısının üçte ikisi ya da üye tamsayısının salt çoğunluğu (Dördüncü oy-lama hariç)

4. Gensoru neticesinde yapılan güven oylaması (AY m.99)-Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu

5. Görev sırasında yapılan güven oyu (AY m.111)-Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu

6. Yüce Divana sevk (AY m.111)- Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu

7. Cumhurbaşkanının vatana ihanetten suçlandırılması (AY m.105)- Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının dörtte üçü

8. Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içinde toplam 5 birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşürülmesine karar verilmesi (AY m.84/f.4)- Aranan çoğunluk TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu.

Cevap B

66. 1982 Anayasasına göre, bütçe kanunuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bütçe tasarıları mali yılbaşından en az 75 gün önce TBMM'ye sunulur.
- B) Bakanlar Kuruluna, kanun hükmünde kararnameyle bütçede değişiklik yapma yetkisi verilemez.
- C) Bütçe kanunu tasarısında gider artırıcı veya gelir azaltıcı öneriler, milletvekilleri tarafından sadece TBMM Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında yapılabilir.
- D) Bütçe Komisyonunun kuruluşunda, iktidar grubuna ve gruplarına en az 25 üye verilmek şartıyla, siyasi parti gruplarının ve bağımsızların oranlarına göre temsili gerekir.
- E) Bütçe tasarıları, TBMM Bütçe Komisyonunda incelenir

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Devletin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzelkişilerinin harcamaları, yıllık bütçelerle yapılır. Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü kanunla düzenlenir. Kanun, kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller koyabilir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz. Bakanlar Kurulu, merkezi yönetim bütçe tasarısı ile millî bütçe tahminlerini gösteren raporu, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar (AY m.162/f.1). Bütçe tasarıları ve rapor, kırk üyeden kurulu Bütçe Komisyonunda incelenir. Bu komisyonun kuruluşunda, iktidar grubuna veya gruplarına en az yirmibeş üye verilmek şartı ile, siyasi parti gruplarının ve bağımsızların oranlarına göre temsili göz önünde tutulur. Bütçe Komisyonunun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır. Türkiye

Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda, kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında açıklarlar; bölümler ve değişiklik önermeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bütçe kanunu tasarılarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar. Merkezi yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek miktarın sınırını gösterir. Harcanabilecek miktar sınırının Bakanlar Kurulu kararıyla aşılabileceğine dair bütçelere hüküm konulamaz. Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez. Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tasarılarında ve carî ve ileriki yıl bütçelerine malî yük getirecek nitelikteki kanun tasarısı ve tekliflerinde, belirtilen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur. **Cevap c**

67. I. Bir milletvekilinin yasama dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmayacağı
 II. TBMM Başkanlığı için aday gösterilmesi
 III. Bir bakan hakkında gensoru önergesi verilmesi
 IV. Bir bakanın Yüce Divana gönderilmemesine karar verilmesi
 V. Bir genel af kanunu tasarısında nasıl bir tutum takınılacağı

Yukarıdakilerden hangileri 1982 Anayasası'na göre, TBMM'deki siyasi parti gruplarında görüşülemeyecek ve karar alınamayacak işlerdendir?

- A) I, II ve III
 B) I, II ve IV
 C) I, IV ve V
 D) II, III ve IV
 E) III, IV ve V

(2008-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Meclis başkanlığı için aday göstermek, bir milletvekili hakkında yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapmak ve bir bakan hakkındaki meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapmak Anayasa gereğince siyasi parti grupları için yasaklanmıştır. Buna karşılık siyasi parti grupları gensoru önergesi verebilir (AY m.99). **Cevap B**

68. I. Temel kanunların kabulü
 II. Genel veya özel af ilanına ilişkin kanunların kabulü
 III. Anayasa değişikliğine ilişkin kanunların kabulü
 IV. Uluslararası antlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin kanunların kabulü
 V. Bütçe kanunlarının kabulü

Yukarıdaki kanunlardan hangileri, TBMM'de herhangi bir nitelikli çoğunluk aranmadan görüşülüp kabul edilebilecek kanunlar arasındadır?

- A) I, II ve IV
 B) I, III ve IV
 C) I, IV ve V
 D) II, III ve V
 E) II, IV ve V

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Temel Kanunların kabulü, uluslararası anlaşmalar ile bütçe kanunlarının kabulü için basit karar yeter sayısı yeterlidir. **Cevap C**

69. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisinin kanunlaşma sürecinde izlenecek yöntem TBMM içtüzüğüne bırakılmamış ve büyük ölçüde doğrudan Anayasa'da düzenlenmiştir?

- A) Bütçe Kanunu
- B) Siyasi Partiler Kanunu
- C) Vatandaşlık Kanunu
- D) Anayasa Mahkemesi Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu
- E) Bir milletlerarası antlaşmanın onaylanmasını uygun bulan kanun

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bütçe Kanununun kanunlaşma sürecinde izlenecek yöntem TBMM içtüzüğüne bırakılmamış ve büyük ölçüde doğrudan Anayasa'da düzenlenmiştir. Gerçekten de AY m.175 vd. ayrıntılı bir şekilde bütçe kanunlarının kanunlaşma sürecini düzenlemiştir. *Cevap: A*

70. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerin hangisinde TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilmesi şart değildir?

- A) Bir milletvekilinin yasama dokunulmazlığının kaldırılması
- B) Bir bakanın güvensizlik oyuyla düşürülmesi
- C) Başbakanın veya bir bakanın Yüce Divana sevk edilmesi
- D) Başbakanın güven isteminin reddedilmesi
- E) Bakanlar Kurulunun güvensizlik oyuyla düşürülmesi

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasına göre yasama dokunulmazlığının kaldırılması için nite likli çoğunluk aranmaz. *Cevap: A*

71. Aşağıdakilerden hangisi TBMM Başkanının Meclisi temsil etme ve Meclis toplantılarına başkanlık etme gibi olağan görevlerine ek olarak, Anayasa ile belirlenen özel görevlerden biri değildir?

- A) Kendi inisiyatifi ile veya belli sayıda üyenin istemi üzerine Meclisi olağanüstü toplantıya çağırmak
- B) Olağanüstü hal ve sıkıyönetim ilanı öncesinde Bakanlar Kuruluna konuyla ilgili görüş bildirmek
- C) Cumhurbaşkanı tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi durumunda, kendisine görüş bildirmek
- D) Meclisin kolluk hizmetlerini yürütmek
- E) Cumhurbaşkanına vekalet etmek

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: TBMM Başkanının Meclisi temsil etme ve Meclis toplantılarına başkanlık etme gibi olağan görevlerine ek olarak tablo gösterilen görevleri yerine getirir. **Cevap B**

TBMM Başkanın Doğrudan Anayasada Sayılan Görevleri:	TBMM Başkanını TBMM İçtüzüğünde Sayılan Görevleri (TBMM İçtüzüğü m.14):
a) TBMM'yi, doğrudan veya üyelerin beşte birinin yazılı istemi üzerine toplantıya çağırmak (AY m.93/f.3) b) Cumhurbaşkanına vekalet etmek (AY m.106) c) Meclisin kolluk hizmetlerini yürütmek (AY m.95/son fıkra)	a) TBMM'yi Meclis dışında temsil etmek b) Genel Kurul görüşmelerini yönetmek c) Tutanak dergisi ile tutanak özetinin düzenlenmesini sağlamak d) Başkanlık Divanına başkanlık etmek e) Başkanlık Divanının gündemini hazırlamak f) Danışma Kuruluna başkanlık yapmak g) TBMM Komisyonlarını denetlemek h) Başkanlık Divanı kararlarını uygulamak ı) TBMM çalışmalarını yurt dışında tanıtıcı tedbirlerini almak.

TBMM'nin Görev ve Yetkileri

72. I. Milletvekilleri
II. Başbakan
III. Bakanlar
IV. Cumhurbaşkanı

1982 Anayasasına göre meclis soruşturması kimler hakkında açılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

(2015-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Başbakan veya bakanlar hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az onda birinin vereceği önerge ile meclis soruşturması açılması istenebilir. Meclis, bu istemi en geç bir ay içinde görüşür ve gizli oyla karara bağlar (AY m.100/f.1). **Cevap C**

73. **1982 Anayasası'na göre, milletlerarası antlaşmalar ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Milletlerarası antlaşmaları onaylamayı uygun bulma yetkisi TBMM'nindir.
B) Milletlerarası antlaşmaları onaylama ve yayımlama yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.
C) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi-ne başvurulamaz.
D) Bütün milletlerarası antlaşmaların onaylanması, bir kanun ile uygun bulunmalarına bağlıdır.
E) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır. Ekonomik, ticarî veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan andlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu andlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur. Milletlerarası bir andlaşmaya dayanan uygulama andlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticarî, teknik veya idarî andlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluğu yoktur; ancak, bu fıkra göre yapılan ekonomik, ticarî veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren

andlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz. Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü andlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır. Görüldüğü üzere Türk kanunlarında değişiklik yapmayan milletlerarası andlaşmaların onaylanması için uygun bulma kanununa ihtiyaç yoktur. **Cevap D**

75. 1982 Anayasası'na göre, Anayasa'nın değiştirilmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Anayasa'nın değiştirilmesi Meclis üye tam sayısının en az üçte biri tarafından yazıyla teklif edilebilir.
- B) Meclis üye tam sayısının en az üçte ikisi ile kabul edilen değişiklik tekliflerinin Cumhurbaşkanınca kısmen halkoyuna sunulması mümkün değildir.
- C) Anayasa'nın değiştirilmesine ilişkin kanun teklifleri gizli oy ile oylanır.
- D) Değiştirme tekliflerinin kabulü için Meclis üye tamsayısının en az beşte üçünün oyu gereklidir.
- E) Cumhurbaşkanının, Meclis üye tam sayısının beşte üçünden fazla fakat üçte ikisinden az bir oyla kabul edilen değişiklik tekliflerini geri göndermediği takdirde halkoyuna sunması zorunludur.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazıyla teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür. Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları, bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir. Meclis, geri gönderilen Kanunu, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile aynen kabul ederse Cumhurbaşkanı bu Kanunu halkoyuna sunabilir. Meclisçe üye tamsayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır.

- 74. I. Cumhurbaşkanı
II. Siyasi parti grupları
III. Başbakan
IV. En az yirmi milletvekili**

TBMM İçtüzüğüne göre yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri genel görüşme açılmasını isteyebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

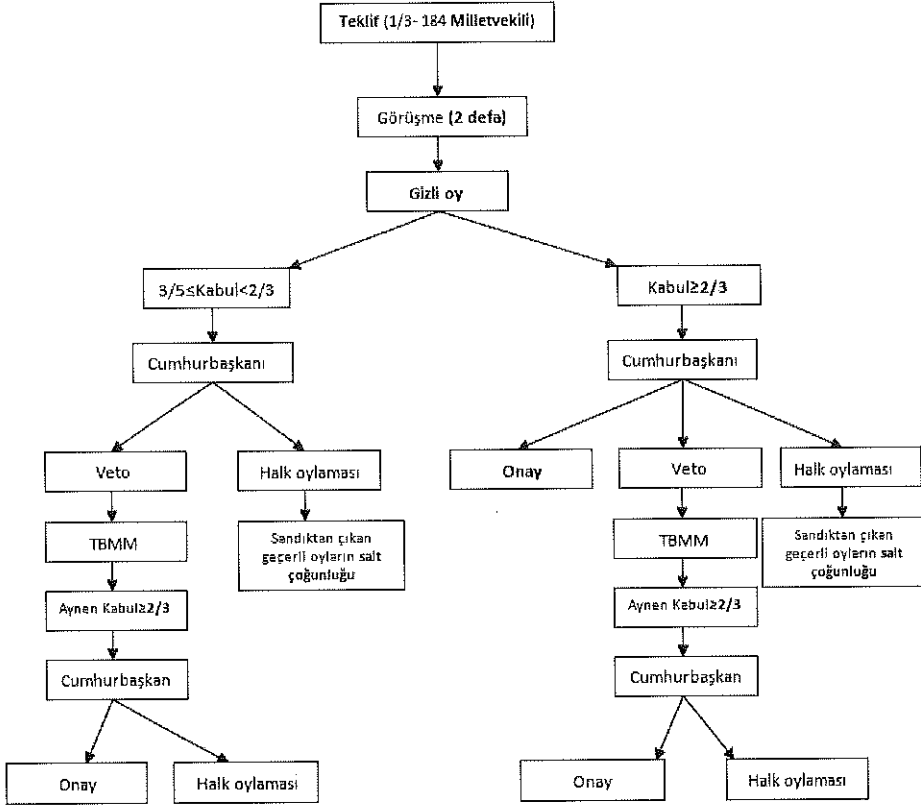
(2014-Avukatlar İçin İdari Yargı)

Cevap: TBMM İçtüzüğüne göre genel görüşme açılması, Hükümet, siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kağıtlar listesine alınır, Genel Kurula ve Hükûmete duyurulur. **Cevap D**

Doğrudan veya Cumhurbaşkanının iadesi üzerine, Meclis üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya gerekli görülen maddeleri Cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulabilir. Halkoyulamasına sunulmayan Anayasa değişikliğine ilişkin Kanun veya ilgili maddeler Resmî Gazetede yayımlanır. Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girmesi için, halkoyulamasında kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun kabul oyu olması gerekir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların kabulü sırasında, bu Kanunun halkoyulamasına sunulması halinde, Anayasanın değiştirilen hükümlerinden, hangilerinin birlikte hangilerinin ayrı ayrı oylanacağını da karara bağlar. Halkoyulamasına, milletvekili genel ve ara seçimlerine ve mahallî genel seçimlere iştiraki temin için, kanunla para cezası dahil gerekli her türlü tedbir alınır (AY m.175).

Cevap B

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KANUNLAŞMA SÜRECİ

76. 1982 Anayasası'na göre, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim yollarından olan gensoru usulü ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Gensoru önergesi, verilisinden sonraki 3 gün içinde bastırılarak üyelere dağıtılır.
- B) Gensoru önergesinin üyelere dağıtılmasından itibaren 10 gün içinde gündeme alınıp alınmayacağı görüşülür.
- C) Gensorunun görüşülmesi, gündeme alma kararının verildiği tarihten başlayarak 2 gün geçmedikçe yapılamaz ve 7 günden sonraya bırakılamaz.
- D) Gensoru görüşmeleri sırasında verilen güvensizlik önergeleri, bir tam gün geçtikten sonra oylanır.
- E) Gensoru görüşmeleri sırasında Bakanlar Kurulunun güven isteği derhâl oylanır.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Gensoru önergesi, bir siyasî parti grubu adına veya en az yirmi milletvekilinin imzasıyla verilir. Gensoru önergesi, verilisinden sonraki üç gün içinde bastırılarak üyelere dağıtılır; dağıtılmasından itibaren on gün içinde gündeme alınıp alınmayacağı görüşülür. Bu görüşmede, ancak önerge sahiplerinden biri, siyasî parti grupları adına birer milletvekili, Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir bakan konuşabilir. Gündeme alma kararıyla birlikte, gensorunun görüşülme günü de belli edilir; ancak, gensorunun görüşülmesi, gündeme alma kararının verildiği tarihten başlayarak iki gün geçmedikçe yapılamaz ve yedi günden sonraya bırakılamaz. Bakanlar Kurulunun veya bir bakanın düşürülebilmesi, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla olur; oylamada yalnız güvensizlik oyları sayılır.

Meclis çalışmalarının dengeli olarak yürütülmesi amacına ve yukarıdaki ilkelere uygun olmak kaydıyla gensoru ile ilgili diğer hususlar İçtüzükte belirlenir.

Cevap: E

77. 1982 Anayasasına göre, aşağıdakilerden hangisi, TBMM'nin yetkilerinden biri değildir?

- A) Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek
- B) Kesin hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek
- C) Bir siyasal partinin kapatılmasına neden olan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine karar vermek
- D) Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- E) Para basılmasına karar vermek

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 2010 Anayasa değişikliğiyle bir siyasî partinin kapatılmasına sebep olan milletvekillerinin milletvekilliğinin düşmesi kaldırılmıştır. *Cevap: E*

78. Aşağıdakilerden hangisi, TBMM'nin bilgi edinme ve denetim yolları ile ilgili 1982 Anayasası'nda yer alan kurallardan biri değildir?

- A) Meclis soruşturması önergesi, TBMM üye tam sayısının en az 1/10'u tarafından verilebilir.
- B) Meclis soruşturması ile ilgili, meclisteki siyasi parti gruplarında görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.
- C) Gensoru önergesi, bir siyasi parti grubu adına veya en az 20 milletvekilinin imzası verilir.
- D) Gensoru görüşmeleri sırasında verilen güvensizlik önergelerinin gizli oyla oylanması zorunludur.
- E) Gensoru önergesi sonucunda Bakanlar Kurulu veya bir bakanın düşürülmesi üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olur.

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Gensoru önergesi, bir siyasî parti grubu adına veya en az yirmi milletvekilinin imzasıyla verilir. Gensoru önergesi, verilişinden sonraki üç gün içinde bastırılarak üyelere dağıtılır; dağıtılmasından itibaren on gün içinde gündeme alınıp alınmayacağı görüşülür. Bu görüşmede, ancak önerge sahiplerinden biri, siyasî parti grupları adına birer milletvekili, Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir bakan konuşabilir. Gündeme alma kararıyla birlikte, gensorunun görüşülme günü de belli edilir; ancak, gensorunun görüşülmesi, gündeme alma kararının verildiği tarihten başlayarak iki gün geçmedikçe yapılamaz ve yedi günden sonraya bırakılamaz. Bakanlar Kurulunun veya bir bakanın düşürülmesi, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla olur; oylamada yalnız güvensizlik oyları sayılır. Bir diğer denetim aracı olan meclis soruşturması önergesi TBMM üye tam sayısının en az 1/10'u tarafından verilir. Meclis soruşturmasıyla ilgili siyasi parti gruplarında görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

Meclis çalışmalarının dengeli olarak yürütülmesi amacına ve yukarıdaki ilkelere uygun olmak kaydıyla gensoru ile ilgili diğer hususlar İçtüzükte belirlenir (AY m.99). **Cevap D**

79. 1982 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanı'nın bir kanunu bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri gönderme yetkisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Cumhurbaşkanı'nın geri gönderdiği bir kanunu, TBMM aynı yasama yılı içinde yeniden görüşemez.
- B) Cumhurbaşkanı'nın geri gönderdiği bir kanunu, Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme gerekçeleri dikkate alınmadan eski şekliyle aynen kabul edilmesi için üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu gerekir.
- C) Cumhurbaşkanı bir kanunun tümünü değil, sadece bazı maddelerini TBMM'ye geri gönderirse karşı çıkmadığı maddeleri Resmi Gazete'de yayımlayıp yürürlüğe sokabilir.
- D) Cumhurbaşkanı'nın Anayasa'ya aykırı bulduğu bir kanunun tümünü veya bazı maddelerini bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri göndermesi, Cumhurbaşkanı'nın o kanun ve bazı maddeleri için Anayasa Mahkemesine başvurabilmesinin ön şartıdır.
- E) Cumhurbaşkanı kendisine yayımlanmak için gönderilen bir kanunun tümünü değil de sadece bazı maddelerini benimsemiş olsa bile kanunun tümünü TBMM'ye geri gönderir. TBMM dilerse sadece Cumhurbaşkanı'nın uygun bulunmayan maddeleri görüşmekle yetinebilir.

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanı, TBMM kabul edilen kanunları on beş gün içinde yayımlar. Yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, aynı süre içinde, TBMM geri gönderir. TBMM, geri gönderilen kanunu aynen

kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanı'nın yayımlanır; Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar Meclise geri gönderebilir. Cumhurbaşkanı kısmen uygun bulmadığı maddeleri çıkarıp diğerlerini Resmi Gazetede yayımlayamaz. **Cevap: E**

80. TBMM'nin yeter sayıdaki üyesi tarafından verilen 2 maddelik bir Anayasa değişikliği teklifinin Meclis Genel Kurulunda yapılan ikinci tur oylamasında teklifin maddeleri, sırasıyla 350 ve 355; teklifin tümü ise 364 kabul oyu alarak kabul edilmiştir.

Buna göre, Anayasa değişikliği sürecinin geri kalan kısmıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) TBMM Başkanlığı Anayasa değişikliği için aranan nitelikli çoğunluğa ulaşılmadığı gerekçeyle teklif hakkında tekrar-i müzakere isteyebilir ve teklifi aradan 2 tam gün geçtikten sonra yeniden oylamaya sunabilir.
- B) Cumhurbaşkanı'nın, Anayasayı değiştiren Kanunun 350 oyla kabul edilen birinci maddesini bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermesi ve 355 oyla kabul edilen diğer maddeyi Resmi Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe sokması mümkündür.
- C) Cumhurbaşkanı'nın, Anayasayı değiştiren Kanunun 350 oyla kabul edilen birinci maddesini halk oylamasına sunarken, 355 oyla kabul edilen ikinci maddesini Resmi Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe sokması mümkündür.
- D) Cumhurbaşkanı'nın, Anayasayı değiştiren Kanunu bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermesi halinde, Meclis Başkanlığı bu Kanunun doğrudan halk oylamasına sunulmasına karar verebilir.
- E) Cumhurbaşkanı, kendisine gönderilen Anayasa değişikliğini bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermediği takdirde, Kanunun tümünü zorunlu halk oylamasına sunmakla yükümlüdür.

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Anayasa değişikliğinin kabulü için aranan çoğunluk TBMM üye tam sayısının 3/5'dir. Örnek olayda 350, 355, ve 364 kabul oyu 3/5 çoğunluk şartını yerine getirir. Bunlar üye tam sayısının 2/3'ü olan 367 oydan azdırlar. Dolayısıyla böyle bir anayasa değişikliği teklifini Cumhurbaşkanı onaylayamaz; ya geri göndermek ya da halk oylamasına sunmak zorundadır. **Cevap E**

81. I. Genel veya özel af ilanı, Meclis üye tamsayısının 3/5'inin olumlu oyuyla mümkündür.
- II. Ceza ile birlikte suçu ve dolayısıyla ceza mahkumiyetinin bütün sonuçlarını ortadan kaldıran genel af, tek bir kişi için dahi ilan edilebilir.
- III. Yalnızca mahkeme tarafından hükmolunan cezanın infazını kaldıran özel af, mahiyeti itibarıyla her seferinde ancak bir kişiyi kapsayacak şekilde ilan edilebilir.
- IV. Gerek genel gerek özel af ilanı işlemlerin parlamento kararı biçiminde yapılması mümkün olmayıp, Meclisin bu konudaki iradesini çıkaracağı bir kanunla somutlaştırması şarttır.
- V. Devletin ülkesi ve milletin bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetlerden dolayı hüküm giyenler, genel ve özel af yetkisinin kapsamı dışında tutulmuşlardır.

TBMM'nin genel ve özel af ilan etme yetkisiyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) I, II ve IV
B) I, II ve V
C) I, III ve IV
D) II, III ve V
E) II, IV ve V

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Af, genel af ve özel af olmak üzere ikiye ayrılır. TCK'da hem genel af genel özel af düzenlenmiştir. Genel af çıkarma yetkisi TBMM'ye aittir. Özel af çıkarma yetkisi de TBMM'ye ait olmakla beraber, Cumhurbaşkanının da kişisel af çıkarma yetkisi vardır. Belli suçlar için ise Anayasanın 169/3. maddesi hükmü gereği genel veya özel af çıkartılamaz. Bunlar orman yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen

suçlardır. Genel af çıkartmaya TBMM'nin üye tam sayısının 3/5'i tarafından karar verilir (Anayasa madde 87). Genel af hâlinde, kamu davası düşer, hükmolunan cezalar bütün neticeleri ile birlikte ortadan kalkacağından mahkumiyete bağlı hak yoksunlukları da kalkar. Genel affa uğramış suç tekrerrüpe esas alınmadığı gibi, hapis cezasının ertelenmesini de engellemez, ödenmiş adli para cezasının ve müsadere olunmuş şeylerin geri alınmasını gerektirmez. Ancak genel af halinde yargılama giderleri sanık veya hükümlüden istenemez. Malların geri alınması ve uğranılan zararın tazmini için açılan şahsi hak davasını etkilemez. Özel af çıkartmaya genel af gibi kural olarak TBMM yetkilidir. Üye tamsayısının 3/5'inin kararıyla çıkartılır. Ancak TBMM yanında Cumhurbaşkanının da özel af çıkartma yetkisi vardır. Anayasanın 104. maddesi hükmüne göre Cumhurbaşkanının yetkileri arasında "sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak" da vardır. Ancak Cumhurbaşkanının affı, özel af niteliğindedir. Özel af ile hapis cezasının infaz kurumunda çektirilmesine son verilebilir veya infaz kurumunda çektirilecek süresi kısaltılabilir ya da adli para cezasına çevrilebilir. Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunlukları, özel affa rağmen etkisini devam ettirir. Genel af ceza ilişkisini bütün sonuçlarıyla beraber ortadan kaldırırken, özel af hapis cezasının infazına etki edip, mahkumiyete bağlı diğer sonuçlara etki etmemektedir. Bu nedenle özel affa uğramış bir suç tekrerrürde ve ertelemeye nazara alınır. Ayrıca özel af yürütülen soruşturmanın sona erdirilmesine veya davanın düşmesine sebep olmaz. Özel af, genel af gibi müsadere olunan şeylerin veya ödenen adli para cezasının ve müsadere olunmuş şeylerin geri alınmasını gerektirmez, tazminat davası açılmasını engellemez. Ancak genel afftan farklı olarak yargılama giderleri de istenebilir.

Cevap: A

82. Meclis soruşturmasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Başbakan ve Bakanlar hakkında Meclis soruşturması açılması, meclis üye tamsayısının en az 1/10'u tarafından verilecek bir yazılı önergeyle istenebilir.
- B) Meclis soruşturması açılması istemi, en geç bir ay içinde görüşülür ve Genel Kurul tarafından gizli oyla karara bağlanır.
- C) Meclis soruşturmasını yürüten soruşturma komisyonunun raporu Genel Kurul açısından bağlayıcı olmayıp, Yüce Divana sevk konusundaki nihai yetki, üye tamsayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla karar alan Genel Kurula aittir.
- D) Milletvekilleri Yüce Divana sevk konusunda yapılan oylamalarda siyasi parti grupları tarafından alınan kararlara bağlıdırlar.
- E) Yüce Divana sevk edilen bir bakan bakanlıktan düşer. Yüce Divana sevki halinde ise hükümet istifa etmiş sayılır.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Başbakan veya bakanlar hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az onda birinin vereceği önerge ile meclis soruşturması açılması istenebilir. Meclis, bu istemi en geç bir ay içinde görüşür ve gizli oyla karara bağlar (AY m.100/f.1). Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclis-teki siyasi partilerin güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirtilen raporunu iki ay içinde Meclise sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona iki aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

Bu süre içinde raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur. Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde görüşülür ve gerek görüldüğü takdirde ilgilinin Yüce Divana sevkine karar verilir. Yüce Divana sevk kararı ancak üye tamsayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla alınır. Meclisteki siyasi parti gruplarında, Meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz (AY m.100/son fıkra). Cevap D

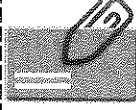
83. 1982 Anayasasına göre, kesin hesap kanun tasarıları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

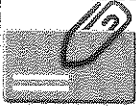
- A) Bakanlar Kurulu, kesin hesap kanun tasarılarını, kanunda daha kısa bir süre kabul edilmemiş ise, ilgili oldukları mali yılın sonundan başlayarak, en geç 7 ay sonra TBMM'ye sunar.
- B) Sayıştay, genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesin hesap kanunu tasarısının verilmesinden başlayarak en geç 75 gün içinde TBMM'ye sunar.
- C) Kesin hesap kanun tasarısı, yeni bütçe kanunu tasarılarıyla birlikte Bütçe Komisyonu gündemine alınır.
- D) TBMM kesin hesap kanun tasarısını, yeni yıl bütçe kanunu tasarılarıyla beraber görüşerek karara bağlar.
- E) Kesin hesap kanun tasarısının TBMM'ye verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamalarının karara bağlandığı anlamına da gelir.

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Devletin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzelkişilerinin harcamaları, yıllık bütçelerle yapılır. Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü kanunla düzenlenir. Kanun, kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller koyabilir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz. Bakanlar Kurulu, merkezi yönetim bütçe tasarısı ile millî bütçe tahminlerini gösteren raporu, malî yıl başından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar (AY m.162/f.1). Bütçe tasarıları ve rapor, kırk üyeden kurulu Bütçe Komisyonunda incelenir. Bu komisyonun kuruluşunda, iktidar grubuna veya gruplarına

en az yirmibeş üye verilmek şartı ile, siyasi parti gruplarının ve bağımsızların oranlarına göre temsili göz önünde tutulur. Bütçe Komisyonunun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve malî yıl başına kadar karara bağlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda, kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında açıklarlar; bölümler ve değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bütçe kanunu tasarılarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar. Merkezi yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek miktarın sınırını gösterir. Harcanabilecek miktar sınırının Bakanlar Kurulu kararıyla aşılabileceğine dair bütçelere hüküm konulamaz. Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez. Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tasarılarında ve carî ve ileriki yıl bütçelerine malî yük getirecek nitelikteki kanun tasarısı ve tekliflerinde, belirtilen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur. Kesin hesap kanun tasarısının TBMM'ye verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamalarının karara bağlandığı anlamına gelmez. **Cevap E.**

 1982 Anayasasında on beş gün olan kanunları yayımlama süresi 1924 ve 1961 Anayasalarında on gündür.

 Cumhurbaşkanı 1924 ve 1961 Anayasasından farklı olarak 1982 Anayasasına göre Anayasa değişikliğine dair kanunları da TBMM'ye tekrar görüşülmesi için geri gönderebilir.

84. 1982 Anayasasına göre, aşağıdakilerden hangisi TBMM'nin yetkileri arasında yer alır?

- A) Yüksek Seçim Kurulunun üyelerini belirlemek
- B) Tüzüklerin, kanunlara aykırılığına ilişkin iddiaları karara bağlamak
- C) Mahkemelerce verilen ölüm cezalarını onaylayıp kesinleştirmek
- D) Milletvekillerinin seçim tutanaklarını onaylayıp kesinleştirmek
- E) Para basılmasına karar vermek

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: TBMM'nin bazı yetkileri şunlardır;

- 1) İçtüzük yapmak (AY m.95)
- 2) Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak
- 4) Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek
- 5) Bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek
- 6) Kalkınma planlarını onaylamak
- 7) Para basılmasına karar vermek
- 8) Savaş ilânına karar vermek
- 9) Milletlerarası anlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- 10) Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilân etmek
- 11) Anayasayı değiştirmek (AY m.175)
- 12) Olağanüstü hal ilan kararını onaylamak ve süresini her defasında dört ay geçmemek şartıyla uzatmak
- 13) Olağanüstü hal süresince Cumhurbaşkanlığı başkanlığı toplanan Bakanlar Kurulunun çıkaracağı kanun hükmünde kararname onaylamak
- 14) Cumhurbaşkanlığı başkanlığı toplanan Bakanlar Kurulunun alacağı sıkıyönetim ilan kararını onaylamak ve süresini her defasında dört ay geçmemek şartıyla uzatmak

15) Sıkıyönetim süresince Cumhurbaşkanlığı başkanlığı toplanan Bakanlar Kurulunun çıkaracağı kanun hükmünde kararname onaylamak.

16) RTÜK üyelerini seçmek.

Cevap E

Yürütme Organı/Cumhurbaşkanı Hükümet Sistemleri

85. Yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlık Divanı seçiminin sonrasından 45 gün içinde Bakanlar Kurulu kurulmuş ancak güvenoyu alamamıştır.

1982 Anayasası'na göre, olayda Bakanlar Kurulunun güvenoyu alamamasından sonraki süreç ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verir.
- B) 45 gün içinde yeni Bakanlar Kurulu kurulmadığı veya kurulduğu hâlde güvenoyu alamadığı takdirde Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.
- C) Cumhurbaşkanı derhâl seçimleri yenilemek zorundadır.
- D) Bir ay içerisinde yeni Bakanlar Kurulu kurulmadığı veya kurulduğu hâlde güvenoyu alamadığı takdirde Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.
- E) Bir ay içerisinde yeni Bakanlar Kurulu kurulmadığı takdirde Cumhurbaşkanı, seçimlerin yenilenmesine karar vermek zorundadır.

(2012-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bakanlar Kurulunun, 110 uncu maddede belirtilen güvenoyunu alamaması ve 99 uncu veya 111 inci maddeler uyarınca güvensizlik oyuyla düşürülmesi hallerinde; kırkbeş gün içinde yeni Bakanlar Kurulu kurulmadığı veya kurulduğu halde güvenoyu alamadığı takdirde Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet

Meclisi Başkanına danışarak, seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Başbakanın güvensizlik oyu ile düşürülmeden istifa etmesi üzerine kırkbeş gün içinde veya yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlık Divanı seçiminden sonra yine kırkbeş gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması hallerinde de Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Yenilenme kararı Resmî Gazetede yayımlanır ve seçime gidilir (AY m.116). **Cevap B**

86. 1982 Anayasası'na göre, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurul üç daire hâlinde çalışır.
- B) Kurul üyeleri 4 yıl için seçilir.
- C) Süresi biten üyelerin yeniden seçilmesi mümkün değildir.
- D) Kurul başkanı, dairelerin çalışmalarına katılmaz.
- E) Kurulun başkanı Adalet Bakanı'dır.

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yirmiiki asıl ve oniki yedek üyeden oluşur; üç daire halinde çalışır. Kurulun Başkanı Adalet Bakanı'dır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir. Kurulun, dört asıl üyesi, nitelikleri kanunda belirtilen; yükseköğretim kurumlarının hukuk, dallarında görev yapan öğretim üyeleri, ile avukatlar arasından Cumhurbaşkanınca, üç asıl ve üç yedek üyesi Yargıtay üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca, iki asıl ve iki yedek üyesi Danıştay üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca, bir asıl ve bir yedek üyesi Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından, yedi asıl ve dört yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasından adli yargı hâkim ve savcılarınca, üç asıl ve iki yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idari yargı hâkim ve savcılar arasından idari yargı hâkim ve savcılarınca, dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Buna göre C seçeneğindeki ifade hatalıdır. Kurul üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde yapılır. Cumhurbaşkanı tarafından seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan Kurul üyeliğinin boşalması durumunda, bo-

şalmayı takip eden altmış gün içinde, yeni üyelerin seçimi yapılır. Diğer üyeliklerin boşalması halinde, asıl üyenin yedeği tarafından kalan süre tamamlanır. Yargıtay, Danıştay ve Türkiye Adalet Akademisi genel kurullarından seçilecek Kurul üyeliği için her üyenin, birinci sınıf adli ve idari yargı hâkim ve savcılar arasından seçilecek Kurul üyeliği için her hâkim ve savcının; oy kullanacağı seçimlerde, en fazla oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilir. Bu seçimler her dönem için bir defada ve gizli oyla yapılır. Kurulun, Adalet Bakanı ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki asıl üyeleri, görevlerinin devamı süresince; kanunda belirlenenler dışında başka bir görev alamazlar veya Kurul tarafından başka bir göreve atanamaz ve seçilemezler. Kurulun yönetimi ve temsili Kurul Başkanına aittir. Kurul Başkanı dairelerin çalışmalarına katılamaz. Kurul, kendi üyeleri arasından daire başkanlarını ve daire başkanlarından birini de başkanvekili olarak seçer. Başkan, yetkilerinden bir kısmını başkanvekiline devredebilir. Kurul, adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemleri yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirir. Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin kararlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz. Kurula bağlı Genel Sekreterlik kurulur. Genel Sekreter, birinci sınıf hâkim ve savcılardan Kurulun teklif ettiği üç aday arasından Kurul Başkanı tarafından atanır. Kurul müfettişleri ile Kurulda geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Kurula aittir.

Adalet Bakanlığının merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar ile adalet müfettişlerini ve hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçileri, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Adalet Bakanına aittir. Kurul üyelerinin seçimi, dairelerin oluşumu ve işbölümü, Kurulun ve dairelerin görevleri, toplantı ve karar yeter sayıları, çalışma usul ve esasları, dairelerin karar ve işlemlerine karşı yapılacak itirazlar ve bunların incelenmesi usulü ile Genel Sekreterliğin kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir. **Cevap C**

87. I. Başbakan hakkında verilen meclis soruşturma önergesi ile ilgili olarak hazırlanan Yüce Divana sevk yönündeki komisyon raporunun TBMM Genel Kurulunda 276 oyla kabul edilmesi
- II. Başbakanın güven istemi üzerine Genel Kurulda 540 üyenin katılması ile yapılan oylamada, Bakanlar Kurulu lehine 269, aleyhine 271 oy kullanılması
- III. Bakanlar Kurulu hakkındaki gensorunun görüşülmesi sırasında verilen güvensizlik önergesine 276 kabul oyu verilmesi
- IV. Bir bakan hakkındaki gensorunun görüşülmesi esnasında verilen güvensizlik önergesinin 276 oyla kabul edilmesi

Yukarıdaki durumların hangilerinde Bakanlar Kurulunun görevi sona erer?

- A) I ve II B) I ve III
C) I ve IV D) II ve III
E) II ve IV

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Yukarıdaki seçeneklerde yer alan Başbakan hakkında verilen meclis soruşturma önergesi ile ilgili olarak hazırlanan Yüce Divana sevk yönündeki komisyon raporunun TBMM Genel Kurulunda 276 oyla kabul edilmesi ve Bakanlar Kurulu hakkındaki gensorunun görüşülmesi sırasında verilen güvensizlik önergesine 276 kabul oyu verilmesi halinde Bakanlar Kurulunun görevi sona erer. **Cevap B**

88. I. Millî Güvenlik Kuruluna başkanlık etmek
 II. Yabancı devletlere Türk Devletinin temsilcilerini göndermek
 III. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini seçmek
 IV. Kanunları yayımlamak
 V. Kanun hükmünde kararnamelelerin Anayasa'ya aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine iptal davası açmak

Yukarıdakilerden hangileri Cumhurbaşkanının yürütmeye ilgili yetkilerindendir?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve III
 D) II ve V
 E) III ve V

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasına göre Cumhurbaşkanının Yürütme ile ilgili şunlardır;

- Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek
- Başbakanın teklifi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek
- Gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırarak
- Yabancı devletlere Türk Devletinin temsilcilerini göndermek, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek
- Milletlerarası andlaşmaları onaylamak ve yayımlamak
- Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek
- Genelkurmay Başkanını atamak
- Millî Güvenlik Kurulunu toplantıya çağırarak

- Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık etmek
- Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu kararıyla sıkıyönetim veya olağanüstü hal ilân etmek ve kanun hükmünde kararname çıkarmak
- Kararnameleri imzalamak
- Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak
- Devlet Denetleme Kurulunun üyelerini ve Başkanını atamak
- Devlet Denetleme Kuruluna inceleme, araştırma ve denetleme yaptırmak
- Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek
- Üniversite rektörlerini seçmek.

Cevap A

89. Meclis hükûmeti sistemiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Meclis hükûmeti sisteminde cumhurbaşkanı yürütmenin başıdır.
- B) Meclis hükûmeti sisteminde başbakan yürütmenin başıdır.
- C) Meclis hükûmeti sisteminde yasama organı yürütme organına bağlıdır.
- D) Meclis hükûmeti sisteminde yasama ve yürütme yetkisi yasama organına aittir.
- E) Meclis hükûmeti sistemi ancak federal devlette görülür.

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bilindiği gibi, hükümet sistemleri anayasa hukukunun klasik teorisinde "kuvvetler ayrılığı-kuvvetler birliği sistemleri" şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Kuvvetler ayrılığı sistemlerinde yasama ve yürütme kuvvetleri ayrı ayrı organlara verilmiştir. Bu sistemler de kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. Yasama ve yürütme kuvvetlerinin birbirinden kesin ve sert bir şekilde ayrıldığı sistemlere "başkanlık sistemi", bu kuvvetlerin yumuşak ve dengeli bir şekilde ayrıldığı sistemlere de "parlâmenter sistem" ismi verilmektedir. Kuvvetler birliği sistemlerinde ise, yasama ve yürütme kuvvetleri aynı organda toplanmıştır. Yasama ve yürütme kuvvetleri yürütme organında toplanmışsa, ortada "mutlak monarşi" veya "diktatörlük" rejimleri vardır. Yasama ve yürütme kuvvetleri yasama organında birleşmişse, ortada "meclis hükûmeti" veya "konvansiyonel rejim" vardır. Bu nedenle bu hükümet sisteminde tüm yetkiler Yasama organında toplanmıştır. **Cevap: D**

90. 1982 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanlığı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.
- B) Kanunları yayımlamak Cumhurbaşkanının görevleri arasında yer alır.
- C) Başbakanı atamak yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.
- D) Cumhurbaşkanı olabilmek için Türk vatandaşı olmak gerekir.
- E) Bir kimse en fazla bir defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

(2010-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir (AY m.101/f.1). Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir (AY m. 101 / f.2). Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile mümkündür. Ayrıca, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir (AY m.101/f.3). Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer (AY m.101/son fıkra). **Cevap: E**

91. 1982 Anayasasına göre, Cumhurbaşkanının yayımlanmasını uygun bulmadığı kanunları bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri gönderme yetkisi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Cumhurbaşkanının geri gönderdiği bir kanunu TBMM'nin aynen kabul edebilmesi için, TBMM üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu gerekir.
- B) Cumhurbaşkanı dilerse kanunun tümünü değil, sadece uygun bulmadığı hükümlerini TBMM'ye geri gönderebilir.
- C) Cumhurbaşkanının yayımlanmasını uygun bulmadığı kanunu bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri gönderebilmesi için Başbakan ve ilgili bakanın imzası gerekir.
- D) Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren bir yetki kanununu bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri gönderemez.
- E) Cumhurbaşkanının geri gönderdiği bir kanunu, TBMM basit çoğunlukla bir kez daha aynen kabul edebilir.

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen kanunları onbeş gün içinde yayımlar. Yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşülmek üzere, bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte aynı süre içinde, TBMM geri gönderir. Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda, TBMM sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir. Bütçe kanunları bu hükme tabi değildir. Anayasa değişikliklerine ilişkin hükümler saklıdır. Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliği kanununu bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye iade edebilir.

Cumhurbaşkanının geri gönderdiği bir kanunu, TBMM basit çoğunlukla bir kez daha aynen kabul edebilir. **Cevap E**

92. Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemlerin yargı denetimi dışında bırakılmış olması aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade edilir?

- A) Hükümet tasarrufu
- B) Yargı kısıntısı
- C) Kesin ve yürütülebilir işlem olmama
- D) Husumet yokluğu
- E) Yasama kısıntısı

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Yasama kısıntısı Anayasa veya yasa koyucu tarafından bir idari işlemin yargı denetimi dışına çıkarılmasıdır. Örneğin Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile Yüksek Askeri Şûra kararları¹⁶ yargı denetimini dışındadır ve bu işlemler hakkında hiçbir yargısal veya idari kuruluşa başvurulamaz. Yargı kısıntısı ise hiçbir Anayasal veya kanuni dayanak olmadığı halde, yargı yerlerinin birtakım idari işlemleri denetlemekten uzak durmasıdır. Genellikle yüksek siyaset ve karar alma gücünü ilgilendiren bu işlemler yargı organı tarafından, siyasi tercih kabul edilerek "hükümet tasarrufu" şeklinde değerlendirilmekte ve böylelikle yargısal denetim dışında tutulmaktadır. Gerek yasama kısıntısında gerekse yargı kısıntısında bir idari işlem, yargı denetimi dışında bırakılmaktadır. Ancak yasama kısıntısı, yasama organı tarafından bir Anayasa veya kanun kuralı olarak düzenlenirken; yargı kısıntısı herhangi bir hukukî dayanaktan yoksun olarak, yargı yerlerinin içtihatlarıyla gelişmektedir. **Cevap E**

¹⁶ Yüksek Askeri Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır (2010 Anayasa değ.)

93. 1982 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Cumhurbaşkanlığı seçimi Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki 60 gün içinde, makâmın herhangi bir sebeple boşalması hâlinde ise boşalmayı takip eden 60 gün içinde tamamlanır.
- B) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa bu oylamayı izleyen ikinci Pazar günü ikinci oylama yapılır.
- C) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi hâlinde, ikinci oylama boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır.
- D) Cumhurbaşkanı seçilebilmek için ilkökul mezunu olmak yeterlidir.
- E) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması nedeniyle yapılan seçimde, yeni Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar eski Cumhurbaşkanı göreve devam eder.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir (AY m.101/f.2). Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile mümkündür.

Ayrıca, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir (AY m.101/f.3). Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer (AY m.101/f.4). Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde; makâmın herhangi bir sebeple boşalması halinde ise boşalmayı takip eden altmış gün içinde tamamlanır. Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur (AY m.102). İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

Cevap: D

94. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisinin Anayasa Mahkemesine üye seçiminde aday gösterme yetkisi yoktur?

- A) Askerî Yargıtay
- B) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi
- C) Baro Başkanları
- D) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
- E) Yükseköğretim Kurulu

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Anayasa Mahkemesi onyedü üyeden kurulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi; iki üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden, bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak bu seçimde, her boş üyelik için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü oylama yapılır; üçüncü oylamada en fazla oy alan aday üye seçilmiş olur. Cumhurbaşkanı; üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay, bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; en az ikisi hukukçu olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden; dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer. Baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday için yapılacak seçimde en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır.

Buna göre Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Anayasa Mahkemesine üye seçimine dair yetkisi yoktur. **Cevap D**

95. Aşağıdakilerden hangisi, ilk kez 1982 Anayasasıyla Cumhurbaşkanına tanınan yetkilerden biridir?

- A) Başbakanın teklifi üzerine bakanların görevlerine son vermek
- B) Kanunları tekrar görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermek
- C) Milletlerarası antlaşmaları onaylamak ve yayımlamak
- D) Kanunların Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine iptal davası açmak
- E) Milli Güvenlik Kuruluna başkanlık etmek

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Başbakanın teklifi üzerine bakanların görevlerine son vermek ilk kez 1982 Anayasasıyla Cumhurbaşkanına tanınan bir yetkidir. **Cevap A**

96. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi, Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulüne ilişkin esaslardan biri değildir?

- A) Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulca bakılır.
- B) İptal ve itiraz davalarına Genel Kurulca bakılır.
- C) Bireysel başvurular hakkında bölümlerce verilen kararlara karşı Genel Kurula başvurulabilir.
- D) Genel Kurul, bir başkan ve en az on iki üye ile toplanır.
- E) Siyasi partilerin devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğu şarttır.

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Anayasa Mahkemesi, iki bölüm ve Genel Kurul halinde çalışır. Bölümler, başkanvekili başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanır. Genel Kurul, Mahkeme Başkanının veya Başkanın belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az oniki üye ile toplanır. Bölümler ve Genel Kurul, kararlarını salt çoğunlukla alır. Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi için komisyonlar oluşturulabilir. Siyasî partilere ilişkin dava ve başvurulara, iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulca bakılır, bireysel başvurular ise bölümlerce karara bağlanır. Bireysel başvurular hakkında bölümlerce verilen kararlara karşı Genel Kurula başvurulamaz. Anayasa değişikliğinde iptale, siyasî partilerin kapatılmasına ya da Devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğu şarttır. Şekil bozukluğuna dayalı iptal davaları Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır. **Cevap C**

97. Aşağıdakilerden hangisi, Cumhurbaşkanının yasama ile ilgili görev ve yetkilerinden biri değildir?

- A) Devlet Denetleme Kurulu başkan ve üyelerini atamak
- B) Anayasa değişikliğine ilişkin kanunları gerektiğinde halkoyuna sunmak
- C) Milletvekili seçimlerinin yenilenmesine karar vermek
- D) Meclis İçtüzüğü'nün Anayasaya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak
- E) Kanunları yayımlamak

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanının yetkileri Anayasanın 104. maddesinde ve ilgili kanunlarda belirlenmiştir. Buna göre; Cumhurbaşkanının Yasama ile ilgili olan yetkileri şunlardır;

- Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapmak
- Türkiye Büyük Millet Meclisini gerektiğinde toplantıya çağırarak
- Kanunları yayımlamak
- Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri göndermek
- Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak
- Kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak
- Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermek. Devlet Denetleme Kurulu başkan ve üyelerini atama Cumhurbaşkanının yürütmeye ilişkin yetkileri arasındadır.

Cevap A

98. Aşağıdaki hallerden hangisinde Cumhurbaşkanının TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermesi yetkisi yoktur?

- A) Bakanlar Kurulunun güvenoyu alamaması durumunda 45 gün içinde yeni Bakanlar Kurulunun kurulamaması halinde
- B) Başbakanın güvensizlik oyu nedeniyle düşürülmeden istifa etmesi üzerine 45 gün içinde yeni Bakanlar Kurulunun kurulamaması halinde
- C) Cumhurbaşkanının kendiliğinden TBMM seçimlerinin yenilenmesine gerek görmesi halinde
- D) Bakanlar Kurulunun görev sırasında güvenoyu alamaması üzerine 45 gün içinde yeni Bakanlar Kurulunun kurulamaması halinde
- E) Yeni seçilen TBMM'de Başkanlık Divanının seçiminden sonra 45 gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması halinde

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: TBMM seçimlerinin Cumhurbaşkanınca yenilenmesine karar verilebilmesi için;

- a) Yeni seçilen TBMM'de Başkanlık Divanı seçiminden sonra 45 gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması
- b) Başbakanının istifa etmesi üzerine 45 gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması
- c) Yeni kurulan Bakanlar Kurulunun 110. maddede belirtilen göreve başlama sırasındaki güvenoyunu alamamasından itibaren 45 gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması veya kurulduğu halde güvenoyu alamamış olması
- d) Başbakanın 111.madde uyarınca güven isteminin reddedilmesinden itibaren 45 gün Bakanlar Kurulunun kurulamamış veya kurulduğu halde güvenoyu alamamış olması
- e) Bakanlar Kurulunun gensoru neticesinde güvenoyu ile düşürülmesinden itibaren 45 gün içinde Bakanlar Kurulunun

kurulamamış veya kurulduğu halde güvenoyu alamamış olması gerekir.

Cumhurbaşkanı yukarıdaki hallerde TBMM'yi feshetme yetkisine sahiptir. Ancak bu yetki takdiridir. Cumhurbaşkanının TBMM'yi feshetme zorunluluğu bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanı TBMM'yi feshetme yetkisini kullanırken TBMM Başkanına danışır. Ancak Cumhurbaşkanı TBMM Başkanının görüşüyle bağlı değildir¹⁷. Cumhurbaşkanının verdiği Meclis seçimlerinin yenilenmesi kararı Resmi Gazete'de yayımlanır. Bu karar Bakanlar Kurulu tarafından 48 saat içinde ilan olunur. Bu takdirde seçimler Cumhurbaşkanının bu kararı verdiği günden sonra gelen 90. günü takip eden ilk Pazar günü yapılır (2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu m.8). Buna göre Cumhurbaşkanı, kendiliğinden seçimlerin yenilenmesine gerek gördüğü hallerde bu yetkisini kullanamaz. **Cevap C**

99. Aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanının Anayasada belirtilen görev ve yetkileri arasında yer almaz?

- A) Üniversite rektörlerini seçmek
- B) Radyo Televizyon Üst Kurulu üyelerini seçmek ve atamak
- C) Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek
- D) Kanunları yayımlamak
- E) Milletlerarası anlaşmaları onaylamak ve yayınlamak

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanının yetkileri Anayasanın 104. maddesinde ve ilgili kanunlarda belirlenmiştir. RTÜK üyeleri TBMM tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının yetkileriyle ilgili Tablo'ya bakınız.

Cevap B

¹⁷ GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku, s.250

CUMHURBAŞKANININ YASAMA İLE İLGİLİ OLAN YETKİLERİ	CUMHURBAŞKANININ YÜRÜTME İLE İLGİLİ OLAN YETKİLERİ	CUMHURBAŞKANININ YARGI İLE İLGİLİ OLAN YETKİLERİ;
• Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapmak, • Türkiye Büyük Millet Meclisini gerektiğinde toplantıya çağırarak, • Kanunları yayımlamak, • Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri göndermek, • Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak, • Kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak, • Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermek.	• Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek, • Başbakanın teklifi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek, • Gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırarak, • Yabancı devletlere Türk Devletinin temsilcilerini göndermek, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek, • Milletlerarası andlaşmaları onaylamak ve yayımlamak, • Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek, • Türk Silahlı Kuvvetlerinin kulanılmasına karar vermek, • Genelkurmay Başkanını atamak, • Millî Güvenlik Kurulunu toplantıya çağırarak, • Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık etmek, • Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu kararıyla sıkıyönetim veya olağanüstü hal ilân etmek ve kanun hükmünde kararname çıkarmak, • Kararnameleri imzalamak, • Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak, • Devlet Denetleme Kurulunun üyelerini ve Başkanını atamak, • Devlet Denetleme Kuruluna inceleme, araştırma ve denetleme yaptırtmak, • Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek, • Üniversite rektörlerini seçmek.	• Anayasa Mahkemesi üyelerini, • Danıştay üyelerinin dörtte birini, • Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekilini, • Askerî Yargıtay üyelerini, • Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini, • Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini seçmek. RTÜK üyeleri Cumhurbaşkanlığı tarafından seçilmemektedir. RTÜK üyeleri TBMM tarafından seçilmektedir. (AY m. 133/f.2)

100. Olağanüstü hallerde, temel hak ve özgürlükler için Anayasada öngörülmüş bulunan aşağıdaki güvencelerden hangisi kaldırılabilir?

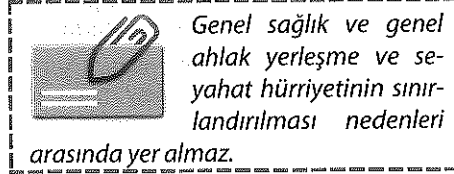
- A) Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- B) Kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.
- C) Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.
- D) Basın sansür edilemez.
- E) Suçluluğu mahkeme kararıyla saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir (AY m.15/f.1). Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında;

- Kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.
- Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz.
- Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz (AY m.15/f.2).
- Dokunulması mutlak olarak yasak olan bu haklar "çekirdek alan" olarak adlandırılır. Olağanüstü hallerde (çekirdek alana girmediği için) kişiler zorla çalıştırılabilir, basın sansür edilebilir, konut do-

kunulmazlığına, yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sınırlamalar getirilebilir.
Cevap D

101. 1982 Anayasasına göre, olağanüstü hâl ilanı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Olağanüstü hâl ilan edilebilmesi için her hâl ve şartta Millî Güvenlik Kurulunun görüşünün alınması zorunludur.
- B) Yurdun bütününde olağanüstü hâl ilan edilmesi mümkündür.
- C) Olağanüstü hâl ilanı kararı Resmî Gazete'de yayımlanır ve hemen TBMM'nin onayına sunulur.
- D) Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilebilir.
- E) Tabii afet sebebiyle olağanüstü hâl ilan edilmesi hâlinde vatandaşlar için para, mal ve çalışma yükümlülükleri getirilebilir.

(2011-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasına göre Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması hallerinde, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Millî Güvenlik Kurulunun da görüşünü aldıktan sonra yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilân edebilir. Görüldüğü üzere 1982 Anayasası "Tabii afet ve ağır ekonomik bunalım sebebiyle olağanüstü hal ilânı"nda Milli Güvenlik Kurulunun görüşünün alınmasına gerek görmemiştir. **Cevap A**

102. Aşağıdakilerden hangisi, olağanüstü hallerde çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerin özel-liklerinden biri değildir?

- A) Olağanüstü hallerde çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanununa dayanmaları zorunlu değildir.
- B) Olağanüstü hallerde çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerle temel hak ve özgürlüklerin düzenlenmesi mümkündür.
- C) Olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleri, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca çıkarılır.
- D) Olağanüstü hallerde çıkarılacak olan kanun hükmünde kararnamelerin Resmi Gazetede yayımlandıkları gün TBMM'ye sunulmaları zorunlu değildir.
- E) Olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerin Anayasaya aykırılıkları ileri sürülerek Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Olağanüstü hal süresince, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, kanun hükmünde kararnameler çıkarılabilir. Bu kararnamelere ilişkin aşağıda karşılaştırmalı tablo verilmiştir. Olağanüstü hallerde çıkarılacak olan kanun hükmünde kararnamelerin Resmi Gazetede yayımlandıkları gün TBMM'ye sunulmaları zorunludur. **Cevap D**

OLAĞAN DÖNEM KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER	OLAĞANÜSTÜ DÖNEM KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER
KHK çıkarma yetkisi Bakanlar Kuruluna aittir.	KHK çıkarma yetkisi Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna aittir.
KHK çıkarılması için yetki kanununa ihtiyaç vardır.	KHK çıkarılması için yetki kanununa ihtiyaç yoktur.
Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler düzenlenemez	Anayasada yer alan yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler de düzenlenebilir.
Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir.	Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi değildir.
Yer bakımından sınırlandırılmamıştır. Bütün ülke genelinde uygulanır.	Sadece olağanüstü hal ve sıkıyönetim ilan edilen yerlerde uygulanır.
Belirli bir süreye bağlı değildir.	Sadece olağanüstü hal ve sıkıyönetim süresi boyunca çıkarılabilir.
Olağan dönem KHK'ların TBMM Komisyonlarında ve Genel Kurulda "öncelikle ve ivedilikle" görüşülmesi Anayasa'da açıkça belirtilmiştir.	Olağan dönem KHK'ların TBMM Komisyonlarında ve Genel Kurulda "öncelikle ve ivedilikle" görüşülmesi Anayasa'da açıkça belirtilmemiştir.

Yargı Fonksiyonu ve Yargı Organları

103. 1982 Anayasası'na göre, vergi ve benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Sayıştay kararları esas alınır.
- B) Danıştay kararları esas alınır.
- C) Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konudaki kararı ile uyumsuzluk çözülür.
- D) Anayasa Mahkemesinin kararı ile uyumsuzluk çözülür.
- E) Yargıtay'a başvurularak uyumsuzluğun çözümüne ilişkin kararı esas alınır.

**(2012-Avukatlar İçin
İdari Yargı Hakimlik)**

Cevap: 1982 Anayasası'na göre, vergi ve benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır. **Cevap B**

104. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasası'nda mahkemelerin bağımsızlığı ile ilgili olarak yer almış bir düzenleme değildir?

- A) Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar.
- B) Hâkimler Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.
- C) Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.
- D) Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadırlar.
- E) Yargı organına intikal etmiş herhangi bir konuya ilişkin olarak hangi nedenle olursa olsun Yasama Meclisinde görüşme yapılamaz.

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

Yargı yetkisinin kullanılması sürecinde bir üst mahkeme, tavsiye niteliğinde bir alt mahkemeye telkinde bulunamaz.

Cevap E

105. 1982 Anayasasına göre, aşağıdakilerden hangisi hâkimlik teminatının gereklerinden biri değildir?

- A) Mahkemelerin kurulması, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.
- B) Hâkimler azlolunamazlar.
- C) Kendileri istemedikçe 65 yaşını bitirmeden emekliye ayrılamazlar.
- D) Bir mahkemenin kaldırılması sebebiyle aylık, ödenek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar.
- E) Kadronun kaldırılması sebebiyle aylık, ödenek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar.

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap:1982 Anayasasında hakimlik teminatının gereği olarak aşağıdaki unsurlar sayılmıştır:

- Hakimler azlolunamazlar
- Kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenecek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar.
- Kendileri istemedikçe 65 yaşını bitirmeden emekliye ayrılamazlar.
- Bir mahkemenin kaldırılması sebebiyle aylık ödenek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar. **Cevap A**

106. 1982 Anayasasına göre, aşağıdakilerden hangisi hakimlik teminatının bir gereği olarak sayılmamıştır?

- A) Kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenecek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar.
- B) Hakimler idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlı değildirler.
- C) Kendileri istemedikçe 65 yaşını bitirmeden emekliye ayrılamazlar.
- D) Bir mahkemenin kaldırılması sebebiyle aylık ödenek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar.
- E) Hakimler azlolunamazlar.

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap:1982 Anayasasında hakimlik teminatının gereği olarak aşağıdaki unsurlar sayılmıştır:

- Hakimler azlolunamazlar
- Kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenecek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar.
- Kendileri istemedikçe 65 yaşını bitirmeden emekliye ayrılamazlar.
- Bir mahkemenin kaldırılması sebebiyle aylık ödenek ve öteki özlük haklarından yoksun bırakılamazlar. **Cevap B**

Anayasa Yargısı

107. I. Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası Cumhurbaşkanı tarafından ileri sürülebilir.
- II. Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası TBMM üyelerinin onda biri tarafından ileri sürülebilir.
- III. Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası ile açılacak olan iptal davasının süresi, kanunun Resmi Gazetede yayımlandığı günden itibaren 60 gündür.
- IV. Şekil yönünden anayasaya aykırılık ana muhalefet partisi Meclis grubunca ileri sürülemez.

Kanunların şekil yönünden Anayasa Mahkemesince denetlenmesine ilişkin yukarıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve II
D) II ve III
E) II ve IV

(2015-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası Cumhurbaşkanı tarafından veya TBMM üye tam sayısının en az beşte bir tutarında milletvekili tarafından ileri sürülebilir. Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası ile açılacak olan iptal davasının süresi, kanunun Resmi Gazetede yayımlandığı günden itibaren 10 gündür. Kanunların şekil yönünden Anayasaya uygunluğunun denetlenmesi, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapıp yapılmadığı hususu ile sınırlıdır. Şekil yönünden anayasaya aykırılık ana muhalefet partisi Meclis grubunca ileri sürülemeyeceği gibi itiraz yoluyla da ileri sürülemez. **Cevap: D**

108. Yetki kanununa dayalı olarak çıkarılan kanun hükmünde kararnameyle seçme ve seçilme hakkının katılımıyla ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Buna göre anılan kanun hükmünde kararnameyle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa dayanması zorunlu değildir
- B) Kanun hükmünde kararnamenin Resmi Gazetede yayımlanması zorunlu değildir.
- C) Kanun hükmünde kararnamenin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulabilir
- D) Kanun hükmünde kararname Bakanlar Kurulunca çıkarılır ve Danıştay denetimine tabidir
- E) Kanun hükmünde kararnamenin yürürlüğe giriş tarihi olarak ileriki bir tarih belirlenemez

(2014-Avukatlar İçin İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Olağan dönem kanun hükmünde kararnamelerle kişi hak ve ödevleri ile siyasi hak ve ödevler düzenlenemez. Seçme ve seçilme hakkı siyasi hak ve ödevler arasında yer aldığından anılan kanun hükmünde kararname anayasa aykırıdır ve iptali için Anayasa Mahkemesinde dava açılır. **Cevap: C**

109. Somut norm denetimi (itiraz yolu) ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Ancak bir davada uygulanacak kanun veya kanun hükmünde kararname hükümleri için bu yola gidilebilir.
- B) Ancak bakılmakta olan bir dava esnasında bu yola gidilebilir.
- C) Resen veya talep üzerine bu yola gidilebilir.
- D) Karar düzeltme aşamasında bu yola gidilemez.
- E) Ceza davasında cumhuriyet savcısı da bu yola gidilmesini talep edebilir.

(2013-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun hükmünü resen veya taraflardan birinin ileri sürmesi üzerine Anayasaya aykırı görürse ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Buna somut norm denetimi adı verilmektedir. Mahkeme, tarafların ileri sürdüğü Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse, bu iddia, temyiz merciinde esas hükümle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelmesinden itibaren 5 ay içinde kararını vermeli ve açıklamalıdır. Anayasa Mahkemesinden süresi içinde karar çıkmaması durumunda, mahkeme, davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Mahkemenin doğrudan kanunu uygulamaktan kaçınması ihmal etmesi mümkün değildir. Gerek ilk derece aşamasında, gerek temyiz gerekse karar düzeltme aşamasında somut norm denetimi yolu işletilebilir. **Cevap D**

110. 1982 Anayasası'na göre Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru usulü ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bireysel başvuru yoluna gidilmesi için, Anayasa da ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirisi'nde yer alan haklardan birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiğinin öne sürülmesi gerekir.
- B) Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.
- C) Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuruda kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapmaz.
- D) Herkes, bireysel başvuru hakkına sahiptir.
- E) Bireysel başvuruya ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

(2012-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır. Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz. Bireysel başvuruya ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir (AY m.148/f.3-4). Buna göre A seçeneğindeki ifade hatalıdır. **Cevap A**

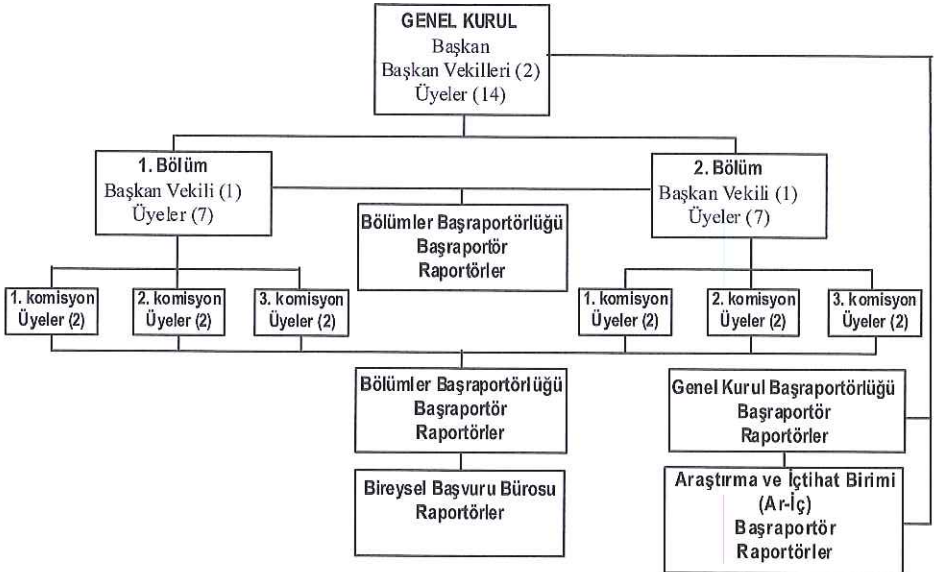
111. Aşağıdakilerden hangisi Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerinden biri değildir?

- A) Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içinde toplam beş birleşim katılmayan bir milletvekilinin, milletvekilliğinin düşmesine ilişkin TBMM kararının iptali istemini karara bağlamak
- B) Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanını seçmek
- C) TBMM İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil yönünden uygunluğunu denetlemek
- D) Siyasi partilerin mali denetimini yapmak
- E) Bakanlar Kurulunca ilan edilen olağanüstü halin onaylanmasına ilişkin TBMM kararının Anayasaya aykırılığı iddiasını karara bağlamak

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bakanlar Kurulunca ilan edilen olağan üstü halin onaylanmasına ilişkin TBMM kararının Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle yapılan başvuruda Anayasa Mahkemesi görevli değildir. TBMM'nin parlamento kararı şeklinde yaptığı bu işleme karşı anayasa yargısı işletilemez. **Cevap E**

ANAYASA MAHKEMESİNİN YENİ YAPISI

12. I. Yargıtay Başkan ve üyeleri
 II. Sayıştay Başkan ve üyeleri
 III. Üst kademe yöneticileri
 IV. Avukatlar
 V. Yükseköğretim Kurulunun üyesi olmayan üniversite öğretim üyeleri

Yukarıdakilerden hangileri ilgili kurumlarca aday gösterilmeden Cumhurbaşkanınca doğrudan doğruya Anayasa Mahkemesine üye seçilebilir?

- A) III ve IV
 B) III ve V
 C) I, II ve IV
 D) I, IV ve V
 E) II, III ve V

(2008-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Cumhurbaşkanı kendiliğinden üst kademe yöneticileri ve avukatları Anayasa Mahkemesine üye olarak seçebilir (AY m.146/f.2). 2010 Anayasa değişikliğine göre Cumhurbaşkanı 4 üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az 5 yıl rapörtörlük yapmış Anayasa Mahkemesi rapörtörleri arasından seçer (AY m. 146/f.3) **Cevap A**

113. I. Cumhurbaşkanı, kanunların Anayasa'ya aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir.
 II. Cumhurbaşkanı, yayımlanmasını uygun bulmadığı kanunları tekrar görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderebilir.
 III. Cumhurbaşkanı, TBMM İçtüzüğü'nün hükümlerinin Anayasa'ya aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir.
 IV. TBMM komisyonları, Anayasa'ya aykırı gördükleri tasarı veya teklifleri maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.

Yukarıdakilerden hangileri yasama işlemlerinin Anayasa'ya uygunluğunun siyasal denetimine örnek oluşturur?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve IV
 D) III ve IV
 E) I, III ve IV

(2008-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Siyasal denetime örnek olarak II ve IV öncülleri verilebilir. Zira diğer öncüller yargısal denetimler ilgilidir. Ancak Cumhurbaşkanının kanunu bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye iade etmesi veya TBMM Komisyonlarındaki denetim siyasal denetime örnektir. **Cevap C**

114. Aşağıdakilerin hangisinde iptal istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulamaz?

- A) Yasama dokunulmazlığının kaldırılması
- B) İstifa eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi
- C) Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içerisinde toplam 5 birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi
- D) Partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olduğu Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararında belirtilen milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi
- E) Milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi

(2008-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Anayasanın 85.maddesine göre yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine 84 üncü maddenin birinci, üçüncü veya dördüncü fıkralarına göre karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi, iptal istemini onbeş gün içerisinde kesin karara bağlar. D seçeneğinde belirtilen milletvekilliği düşme nedeni 2010 Anayasa değişikliğiyle kaldırılmıştır. *Cevap: B*

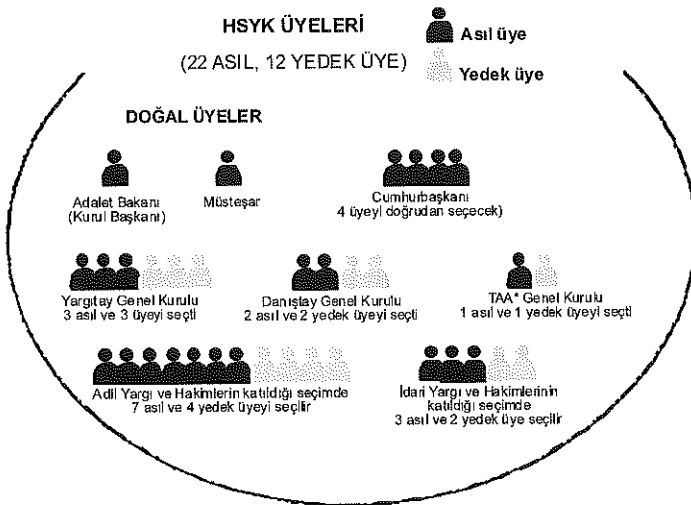
Anayasa Mahkemesinin Denetimine Tabi Olan Normlar	Anayasa Mahkemesinin Denetimine Tabi Olmayan Normlar
1) Kanunlar 2) Kanun hükmünde kararnameler 3) TBMM İçtüzüğü 4) Anayasa değişiklikleri 5) Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin parlamento kararı 6) Milletvekilliğinin düşmesine ilişkin parlamento kararı 7) Eylemli iç tüzük değişiklikleri	1) Usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar 2) Olağanüstü hal ve sıkıyönetim kanun hükmünde kararnameleri 3) İnkılap Kanunları 4) Cumhurbaşkanlığı kararnamesi.

115. 1982 Anayasası'na göre, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun oluşumu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığının Müsteşarı tabii üyelerdir.
- B) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yirmiiki asıl ve oniki yedek üyeden oluşur
- C) Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üç daire halinde çalışır.
- D) Kurulun, dört asıl üyesi, nitelikleri kanunda belirtilen; yükseköğretim kurumlarının hukuk, dallarında görev yapan öğretim üyeleri, ile avukatlar arasından Cumhurbaşkanınca seçilir
- E) Kurulun üç asıl ve dört yedek üyesi Yargıtay üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunun önerdiği adaylar arasından Cumhurbaşkanınca seçilir

(2006-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 2010 Anayasa değişikliğine göre; Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yirmiiki asıl ve oniki yedek üyeden oluşur; üç daire halinde çalışır. Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığının Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir. Kurulun, dört asıl üyesi, nitelikleri kanunda belirtilen; yükseköğretim kurumlarının hukuk, dallarında görev yapan öğretim üyeleri, ile avukatlar arasından Cumhurbaşkanınca, üç asıl ve üç yedek üyesi Yargıtay üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca, iki asıl ve iki yedek üyesi Danıştay üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca, bir asıl ve bir yedek üyesi Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından, yedi asıl ve dört yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasından adli yargı hâkim ve savcılarınca, üç asıl ve iki yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idari yargı hâkim ve savcılar arasından idari yargı hâkim ve savcılarınca, dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. **Cevap E**

116. TBMM'nin 01.02.2005 tarihli toplantısında görüşülen bir kanun tasarısı, son oylamada 130 milletvekilinin oyuyla kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanlığı tarafından 02.02.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Ancak, tasarının Genel Kurula sunulmasından önce görüşüldüğü Anayasa Komisyonunun usulüne uygun olarak toplanmadığı anlaşılmış ve iki maddenin kabulü için yeterli çoğunluğun sağlanamadığı görülmüştür.

Buna göre Anayasa Mahkemesi aşağıdaki başvuruların hangisinin sonucunda söz konusu kanunu şekil yönünden iptal eder?

- A) Anamuhalefet partisi Meclis grubunun, son oylamasında gereken çoğunluğun sağlanamadığı gerekçesiyle yaptığı 09.02.2005 tarihli başvuru
- B) Anamuhalefet partisi Meclis grubunun, esas komisyonun usulüne uygun olarak toplanmadığı gerekçesiyle yaptığı 05.02.2005 tarihli başvuru
- C) Cumhurbaşkanının, kanunun bazı maddelerinin kabulü için gereken çoğunluğun sağlanamadığı gerekçesiyle yaptığı 16.02.2005 tarihli başvuru
- D) 193 milletvekilinin, kanunun son oylamasında gereken çoğunluğun sağlanamadığı gerekçesiyle yaptığı 10.02.2005 tarihli başvuru
- E) 214 milletvekilinin, kanunun bazı maddelerinin kabulü için gereken çoğunluğun sağlanamadığı gerekçesiyle yaptığı 18.02.2005 tarihli başvuru

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Şekil bakımından denetleme, Cumhurbaşkanınca veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin beşte biri tarafından istenebilir. Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren on gün geçtikten sonra, şekil bozukluğuna dayalı iptal davası

açılmaz; def'i yoluyla da ileri sürülemez. Sadece D seçeneğinde süresi içinde yetkili makam tarafından açılan bir dava vardır. 2010 Anayasa değişikliğine göre Anayasa değişikliklerinde iptale siyasi parti kapatılmasına ya da Devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğu aranır.

Cevap: D

117. Somut norm denetimiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Mahkeme dayandığı yetki yasa-sı iptal edilen bir kanun hükmünde kararnameyle karşılaştığı zaman, kanunlardan farklı olarak, Anayasa Mahkemesine başvurmak yerine doğrudan doğruya ilgili hükümleri ihmal edebilir.
- B) Mahkeme, tarafların ileri sürdüğü Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse, bu iddia, temyiz merciinde esas hükümle birlikte karara bağlanır.
- C) Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelmesinden itibaren 5 ay içinde kararını vermeli ve açıklamalıdır.
- D) Anayasa Mahkemesinden süresi içinde karar çıkmaması durumunda, mahkeme, davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırmalıdır.
- E) Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun hükmünü resen veya taraflardan birinin ileri sürmesi üzerine Anayasaya aykırı görebilir.

(2005-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun hükmünü resen veya taraflardan birinin ileri sürmesi üzerine Anayasaya aykırı görürse ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Mahkeme, tarafların ileri sürdüğü Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse, bu iddia, temyiz merciinde esas hükümle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelmesinden itibaren 5 ay içinde kararını vermeli ve açıklamalıdır. Anayasa Mahkemesinden süresi içinde karar çıkmaması durumunda, mahkeme, davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Mahkemenin doğrudan kanunu ya da kanun hükmünde kararnameyi uygulamaktan kaçınması ihmal etmesi mümkün değildir. **Cevap A**

118. Aşağıdakilerden hangisi, bir kanunun şekil açısından Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir?

- A) TBMM'de grubu bulunan siyasal partiler
- B) Bakanlar Kurulu
- C) İktidar partisi meclis grubu
- D) TBMM üye tamsayısının beşte biri oranında milletvekili
- E) Ana muhalefet partisi meclis grubu

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Şekil bakımından denetleme, Cumhurbaşkanınca veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin beşte biri tarafından istenebilir. Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren on gün geçtikten sonra, şekil bozukluğuna dayalı iptal davası açılmaz; def'i yoluyla da ileri sürülemez (AY m.148/f.2). **Cevap D**

		Anayasa Değişiklikleri	Kanunlar	TBMM İçtüzüğü	Kanun Hükmünde Kararnameler
DAVA AÇMAYA YETKİLİ OLANLAR	ŞEKİL	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili - İktidar ve Anamuhalefet partisi meclis grubu	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili - İktidar ve Anamuhalefet partisi meclis grubu
	ESAS	Dava açılmaz	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili - İktidar ve Anamuhalefet partisi meclis grubu	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili - İktidar ve Anamuhalefet partisi meclis grubu	- Cumhurbaşkanı - En az 110 milletvekili - İktidar ve Anamuhalefet partisi meclis grubu

119. Aşağıdakilerden hangisi, 1982 Anayasasında açıkça öngörülmediği halde, Anayasa Mahkemesinin içtihatlarıyla Anayasa yargısında benimsenmiş bir ilkedir?

- A) Anayasa Mahkemesinin kararlarının kesin olması
- B) İptali istenen bir kural hakkında yürütmenin durdurulması kararı verebilmesi
- C) Anayasa değişikliklerine yönelik iptal kararları ve siyasi parti davalarında 2/3 çoğunluk aranması
- D) Bir kanun için verilen bir iptal kararının yürürlüğe girişini 1 yıla kadar erteleyebilmesi
- E) Anayasa Mahkemesinin kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları ile kişileri bağlaması

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Gerek 1982 Anayasasında gerekse 2949 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun'da, Anayasa Mahkemesi'nin kanunların yürürlüğünü durdurma yetkisine sahip olup olmadığı konusunda herhangi bir düzenleme yer almamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi 21.10.1993 günlü 1993/33 esas sayılı, 509 sayılı Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi'nin Kurulması Hakkında KHK'nin iptali için açılan davada içtihat yoluyla yürürlüğün durdurulmasına karar verme yetkisine sahip olduğunu belirlemiştir. Buna göre yürütmenin durdurulması 1982 Anayasasında yer almamasına karşın içtihatla geliştirilmiştir. **Cevap: E**

120. Aşağıdakilerden hangisi, 1982 Anayasasıyla Anayasa Mahkemesinin görevleri arasından çıkarılmıştır?

- A) Kanun hükmünde kararnamelelerin Anayasaya uygunluğunu denetlemek
- B) Siyasal partilerin mali denetimini yapmak
- C) Uyuşmazlık Mahkemesine başkanlık edecek üyeyi kendi üyeleri arasından görevlendirmek
- D) Bakanlar Kurulu ve Danıştay Genel Kurulunca gösterilecek adaylar arasından Danıştay üyelerini seçmek
- E) Yüce Divan sıfatıyla yargılama yapmak

(2003-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Bakanlar Kurulu ve Danıştay Genel Kurulunca gösterilecek adaylar arasından Danıştay üyelerini seçmek Anayasa Mahkemesinin görevleri arasında yer almamaktadır. Danıştay üyelerinin dörtte birini Cumhurbaşkanı dörtte üçünü ise HSYK seçmektedir (AY m.155/f.2). **Cevap: D**

121. Kanunların şekil yönünden Anayasaya uygunluğunun Anayasa Mahkemesince denetlenmesine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası Cumhurbaşkanı tarafından ileri sürülebilir.
- B) Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası TBMM üyelerinin beşte biri tarafından ileri sürülebilir.
- C) Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası ile açılacak olan iptal davasının süresi, kanunun Resmi Gazetede yayımlandığı günden itibaren 60 gündür.
- D) Kanunların şekil yönünden Anayasaya uygunluğunun denetlenmesi, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı hususu ile sınırlıdır.
- E) Şekil yönünden anayasaya aykırılık anamuhalefet partisi Meclis grubunca ileri sürülemez.

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası Cumhurbaşkanı tarafından veya TBMM üye tam sayısının en az beşte bir tutarında milletvekili tarafından ileri sürülebilir. Şekil yönünden Anayasaya aykırılık iddiası ile açılacak olan iptal davasının süresi, kanunun Resmi Gazetede yayımlandığı günden itibaren 10 gündür. Kanunların şekil yönünden Anayasaya uygunluğunun denetlenmesi, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı hususu ile sınırlıdır. Şekil yönünden anayasaya aykırılık ana muhalefet partisi Meclis grubunca ileri sürülemeyeceği gibi itiraz yoluyla da ileri sürülemez. **Cevap C**

Anayasa Mahkemesinde İptal Davası Açma Süreleri

	Şekil	Esas
Anayasa değişiklikleri	10 gün	Dava açılmaz
Kanunlar	10 gün	60 gün
KHK	60 gün	60 gün
TBMM İç Tüzüğü	60 gün	60 gün

122. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) İptal kararları, gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.
- B) İptal olunan kanun hükmü, kural olarak iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar.
- C) İptal kararının yürürlüğe girdiği tarihte, iptal olunan kanun hükmü ile yürürlükten kaldırılmış kanun hükümleri kendiliğinden yürürlük kazanır.
- D) Anayasa Mahkemesi, gereken hallerde iptal kararının yürürlük tarihini erteleyebilir.
- E) Anayasa Mahkemesi, iptal kararıyla kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

(2002-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: 1982 Anayasasında göre Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz. Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez. Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez. 1982 Anayasasında iptal edilen kanunun yürürlükten kaldırdığı kanunun yürürlüğe gireceğine yönelik herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak iptal kararının yürürlüğe gireceği sürenin 1 yıl erteleme imkanı bulunması, TBMM'nin ortaya çıkacak boşluğu doldurmak için kanun tasarı ve teklifleri öncelikle

inceleyeceğine ilişkin hükümler iptal kararı ile birlikte yürürlükten kaldırılan kanunun kendiliğinden yürürlüğe giremeyeceğini düşündürmektedir. **Cevap: C**

123. İlköğretim kurumlarında görev yapacak öğretmenlerin işe girişlerine, haftalık ders yüklerine ve mali durumlarına ilişkin çok ayrıntılı düzenleme getiren bir kanun tasarısı, TBMM'deki son oylamasında 70 milletvekilinin red ve 10 milletvekilinin çekimser oyuna karşı, 120 milletvekilinin olumlu oyuyla kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanınca Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

1982 Anayasasına göre, Anayasa Mahkemesi, bu kanuna karşı yapılan aşağıdaki iptal istemlerinden hangisini kabul edebilir?

- A) Son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılmadığı gerekçeyle Cumhurbaşkanı tarafından kanunun Resmi Gazetede yayımlanmasından 50 gün sonra açılan iptal davasını
- B) Kanunun çok ayrıntılı düzenleme getirmesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçeyle, Resmi Gazetede yayımlanmasından 45 gün sonra 100 milletvekili tarafından açılan iptal davasını
- C) Son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılmadığı gerekçeyle, bu kanunu görülmekte olan bir davada uygulayan mahkemece yapılan iptal istemini
- D) Kanunun çok ayrıntılı düzenleme getirmesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçeyle, Resmi Gazetede yayımlanmasından 60 gün sonra hükümetçe açılan iptal davasını
- E) Son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılmadığı gerekçeyle, kanunun Resmi Gazetede yayımlanmasından 5 gün sonra 130 milletvekilince açılan iptal davasını

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Kanunların ve Anayasa değişikliklerinin şekil yönünden anayasaya aykırılıklarının ileri sürülmesinde süre 10 gündür. Bu nedenle Cumhurbaşkanının A seçeneğinde kanunun öngörülen çoğunlukla yapılmadığı gerekçeyle yaptığı başvuru kabul edilemez, zira süre geçmiştir. Öte yandan şekil yönünden Anayasaya aykırılık defî yoluyla ileri sürülemez yani mahkemeler bir davada uyguladıkları kanunun anayasaya şekil yönünden aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvuramaz. Kanunun ayrıntılı düzenleme getirmesi başlı başına Anayasaya aykırılık teşkil etmez. Zira yasama yetkisinin genelliği ilkesi gereğince yasama organı bir konuyu en ince ayrıntısına kadar düzenleyebilir. Bu açıklamalar ışığında ancak E seçeneğinde yer alan başvuru iptalle sonuçlanabilir. Zira kanunun kabul yeter sayısı Anayasada öngörülen kurallara aykırıdır. Şekil yönünde anayasaya aykırılık halini bu ihtimalde Cumhurbaşkanı ya da TBMM üye tam sayısının beşte biri (110 milletvekili) 10 gün içinde ileri sürebilir.

Cevap E

124. Aşağıdakilerden hangisi Anayasa Mahkemesinin kararlarına ilişkin olarak Anayasada yer alan kurallardan biri değildir?

- A) Anayasa Mahkemesi kararları kesindir.
- B) İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.
- C) Anayasa Mahkemesinin iptal kararları geriye yürümez.
- D) Anayasa Mahkemesinin Anayasa değişikliklerinde iptale karar verebilmesi için beşte üç oy çokluğu şarttır.
- E) Anayasa Mahkemesi gereken hallerde iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir.

(2001-İdari Yargı Hakimlik)

Cevap: Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz (AY m.153/f.1). Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde karamamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez (AY m.153/f.2). Kanun, kanun hükmünde karamame veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez. İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarısı veya teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar. İptal kararları geriye yürümez. Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar. 2010 Anayasa değişikliğiyle siyasi parti kapatma davalarında üçte iki çoğunluk aranır (AY m. 149/f.3).

Anayasa Mahkemesi Karar Yeter Sayısı			
Toplantıya katılanların 2/3'ü ile alınan kararlar	Üye tam sayısının salt çoğunluğuyla alınan kararlar	Toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla alınan kararlar	Üye tam sayısının 2/3'ü ile alınan kararlar
1) Anayasa değişikliklerinin iptali	1) Mahkeme başkanını seçmek	Genel kural	Anayasa mahkemesi üyelerinin üyelikten çekilmeye davet edilme kararı
2) Siyasi partilerin devlet yardımından yoksun bırakılması	2) Başkanvekillerini seçmek		
3) Siyasi partilerin kapatılması	3) Uyuşmazlık mahkemesi başkanvekilini seçmek		
	4) Uyuşmazlık mahkemesi başkanını seçmek		

Aşağıda Anayasa Mahkemesi modelleri üzerinde bir tablo yer almaktadır.
(www.adalet.gov.tr)

GENEL OLARAK ANAYASA MAHKEMESİ MODELLERİ			
AMERİKAN MODELİ (Anayasaya Uygunluk Denetimi Açısından YAYGINLAŞTIRILMIŞ Sistem)	AVRUPA MODELLERİ (Anayasaya Uygunluk Denetimi Açısından KONSANTRE EDİLMİŞ Sistemler)		
	KITA (AVUSTURYA) MODELİ	ALMAN MODELİ	FRANSIZ MODELİ
Bu sistemde - Her mahkeme, hukuki normları anayasaya uygun olup olmadıkları açısından denetleme yetkisin haizdir. - Bağımsız bir Anayasa Mahkemesi yoktur. - Anayasanın yorumlanması ile hukuki eylem ve hukuki tasarrufların anayasallığı hususunda son söz Yüksek Mahkemeye aittir - Bu modeli uygulayan en meşhur örnek ABD'dir. - Latin Amerika'daki birçok devlet bu modeli benimsemiştir. - Amerikan modelinin geçerli olduğu bazı ülkeler: - Arjantin - Meksika - Nijerya - Hindistan - Nepal - İsveç - İsrail	- Anayasaya uygunluk denetimi yapmak üzere bağımsız bir Anayasa Mahkemesi tesis edilmiştir. - Mevzuatın anayasaya uygunluk denetimini yapma yetkisi münhasıran bu iş için oluşturulan Anayasa Mahkemesine aittir. - Avrupa ülkelerinin çoğunda benimsenen model budur. - Bu modelin yürürlükte olduğu bazı ülkeler. - Çek Cumhuriyeti - Polonya - Rusya - İspanya - Şili - Lübnan - Güney Afrika - Güney Kore - Filipinler	- Anayasaya uygunluk denetimi yapmak üzere bağımsız bir Anayasa Mahkemesi tesis edilmiştir. - Hukuki eylem ve hukuki tasarrufların anayasaya uygunluk denetimini yapma etkisi münhasıran bu iş için oluşturulan Anayasa Mahkemesine ait olmakla birlikte tüm mahkemeler, yürürlükteki yasalarla ilgili olarak anayasaya aykırılık iddiasında bulunabilir. - Bu modelin yürürlükte olduğu bazı ülkeler. - Almanya - Brezilya - Peru - Endonezya	- Anayasaya uygunluk denetimi yapmak üzere bağımsız bir Anayasa Mahkemesi tesis edilmiştir. - Anayasa Mahkemesi sadece önleyici nitelikli bir denetim yapabilir. - Anayasa mahkemesi sadece önleyici nitelikli bir denetim yapabilir - Anayasa mahkemesi sadece kabul edilmiş ancak onaylanmamış kanunların anayasaya uygunluğunu denetler. - Bu model çok yaygın değildir. Sadece Fransa ve Fransız hukukunun etkisinde kalmış ülkelerde geçerlidir. - Modelin uygulandığı bazı ülkeler. - Fransa - Fas